

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของศาสตราจารย์ ดร.อัคราทร จุฬารัตน รองประธานคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคประชาธิปัตย์ก้าวหน้า	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ก้าวหน้า

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๔๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคประชาธิปัตย์	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์

อัยการสูงสุดยื่นคำร้องรวมสองคำร้อง ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคประชาธิปัตย์ก้าวหน้า เนื่องจากความปรากฏต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองทั้งสองกระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งต่ออัยการสูงสุด

พร้อมด้วยหลักฐานตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๓๔๔๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๒๓๗ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ โดยอัยการสูงสุดเห็นสมควรให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองทั้งสองตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคประชาธิปัตย์โดยก้าวหน้า ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ คดีอยู่ในระหว่างที่พรรคประชาธิปัตย์ ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงด้วย ต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยความ ในมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อ มีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้ โอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ มาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยพรรค ประชาธิปัตย์ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๕ แล้ว

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า คำร้องทั้งสองมีข้อเท็จจริงเกี่ยวพันกัน จึงมีคำสั่งเมื่อ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ให้ร่วมการพิจารณาคำร้องทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นผู้ร้องทั้งสองคำร้องว่า ผู้ร้อง และให้เรียกพรรคประชาธิปัตย์ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และเรียกพรรค ประชาธิปัตย์โดยก้าวหน้าว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒

คำร้องที่หนึ่ง เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๔๕ ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมือง ปัจจุบันมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าพรรค

เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการ เลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริงมาเพื่อให้ผู้ร้องพิจารณาคำเนิการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานหลักฐานได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ นายวิจิต ปลั่งศรีสกุล กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย กับพวก ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องต่อผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือยื่นคำร้องเองต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อยื่นคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ต่อมา วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และให้นำคำร้องเรียนของนายณัฐชัย สิงหนาท กับเรือตรี ฉลาด วรฉัตร พร้อมผู้เสียหาย คำร้องเรียนของนายสุรพงษ์ โดวิจักรณ์ชัยกุล เรื่องร้องเรียนกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยนายถาวร เสนเนียม รองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดทำแผ่นปลิวแจกจ่ายที่จังหวัดสงขลา และเรื่องร้องเรียนของนายชนาพัทธ์ ณ นคร มาพิจารณารวมกับคำร้องเรียนของนายวิจิต ปลั่งศรีสกุล กับพวก โดยคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงกำหนดประเด็นตามคำร้องเรียน รวม ๘ ข้อกล่าวหา ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการ ดังนี้

- (๑) ร่วมกับกลุ่มพันธมิตรเพื่อล้มล้างรัฐบาล
- (๒) ขอนายกรัฐมนตรีพระราชทานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗

- (๓) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง
- (๔) นำคนไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดตรัง โดยใส่ร้ายพรรคการเมืองอื่นว่าทำการว่าจ้างผู้สมัครให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

- (๕) ขัดขวางการลงสมัครรับเลือกตั้งของพรรคอื่นที่จังหวัดสงขลา ปลุกระดม “ระบอบทักษิณ” และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนน

- (๖) ว่าจ้างหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าให้ใส่ร้ายพรรคไทยรักไทย

(๓) ว่าจ้างพรรคพัฒนาชาติไทยไม่ให้ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดภาคใต้

(๔) หน่วงเหนี่ยว กักขัง นางฐิติมา ภาวะดี ให้ใส่ร้ายพรรคไทยรักไทย

คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง สืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการต่าง ๆ ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ก่อนมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นบนเวทีของนายสนธิ ลิ้มทองกุล อย่างต่อเนื่อง ทั้ง ๆ ที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า นายสนธิและพวกมีพฤติกรรมที่ต้องการขับไล่พันตำรวจโท ทักษิณ

(๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกแถลงการณ์ร่วมกับพรรคชาติไทยและพรรคมหาชนว่าไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งโดยอ้างว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่มาร่วมลงชื่อในสัปดาห์ว่าจะปฏิรูปการเมืองก่อนสมัครรับเลือกตั้ง และอ้างว่าการเลือกตั้งต่อไปจะไม่บริสุทธิ์ตามระบอบประชาธิปไตย ทั้ง ๆ ที่สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แต่กลับไม่ส่งลงสมัคร

(๓) เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายเกียรติ สิทธิอมร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นเวทีพันธมิตร โจมตีรัฐบาลและพันตำรวจโท ทักษิณ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทย ที่สะพานมัจฉาวนรังสรรค์ ว่าเศรษฐกิจยุคทักษิณ โดกระจุกหนึ่กระจาย บริษัทต่าง ๆ ในตลาดหลักทรัพย์ได้ประโยชน์มากกว่าประชาชน มีการทุจริตทับซ้อน

(๔) เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยต่อประชาชนที่ท้องสนามหลวง กล่าวหาว่าการบริหารงานของพันตำรวจโท ทักษิณ ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า เป็นระบอบทักษิณ ซึ่งไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายใด ๆ และกล่าวว่า “วันนี้ระบอบทักษิณ ทำลายประชาธิปไตยแล้ว แทรกแซงองค์กรอิสระ ครอบงำวุฒิสภา แทรกแซงสื่อ” และในวันดังกล่าวนายสุเทพ เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวโจมตีการบริหารงานของพันตำรวจโท ทักษิณ นายกรัฐมนตรี ว่าระบอบทักษิณเป็นระบอบที่นายกทักษิณ คุมอำนาจการตัดสินใจสั่งการไว้ผู้เดียว ไม่ให้คณะรัฐมนตรีหรือบุคคลใดเข้าร่วมตัดสินใจตามระบอบรัฐสภา เข้าไปควบคุมแทรกแซงสื่อมวลชน องค์กรอิสระ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยสิ้นเชิง ไม่ทำเพื่อประโยชน์ของ

ประชาชนอย่างแท้จริง แต่ทำเพื่อธุรกิจของตนเองและพวกพ้อง ทำลายระบบคุณธรรม ทำให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง ปกครองโดยไม่ยึดหลักกฎหมายและเหตุผล ระบอบทักษิณมีการทุจริตคอร์รัปชัน นอกราชการบังหลวง หาประโยชน์ให้พวกพ้อง

(๕) เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายอลงกรณ์ พลบุตร รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นเวทีพันธมิตรที่สะพานมัฆวานรังสรรค์ กล่าวหาว่าพรรคไทยรักไทยว่าจ้างนางฐิติมา จัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคเล็กลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เรียกร้องให้ผู้ฟังการปราศรัยลงคะแนนเลือกตั้งในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนน และเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๕ นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล และนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีพันธมิตรที่จังหวัดตรัง กล่าวหาว่า พันตำรวจโท ทักษิณ เป็นคนโกหกหลอกลวง ฆ่าตัดตอนผู้ค้ายาเสพติดจำนวนมาก พันคน ครอบงำองค์กรอิสระ ประกอบกับนายถาวร จัดทำแผ่นปลิวที่ระบุชื่อนายถาวร และมีเครื่องหมายของผู้ถูกร้องที่ ๑ เชิญชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนน นอกจากนี้ ในการปราศรัยที่ท้องสนามหลวงของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ได้กล่าวว่า “ถ้าวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ มีการเลือกตั้งก็ขอให้ประชาชนกากบาทลงในช่องไม่เลือกผู้ใด” เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไทยรักไทย หรือพรรคไทยรักไทย หรือผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๖) นายทักษิณ กี่สู่น เป็นผู้นำนางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎา ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ย้อนหลังไปเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน ๒๕๔๘ แล้วพากลับไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดตรังเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ จากนั้นก็พาบุคคลทั้งสามไปพบกับนายสุเทพ นายถาวร และพวก ที่กรุงเทพมหานคร จัดแถลงข่าวว่ามีพรรคการเมืองหนึ่งว่าจ้างให้ลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นการกล่าวหาพรรคไทยรักไทยว่าจ้างนั่นเอง และจากการตรวจหลักฐานทะเบียนพรรคการเมืองของนายทักษิณ ปรากฏว่าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเป็นผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสาทิตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อมีการสอบสวนเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกนายสาทิตย์ โทรศัพท์ต่อว่าว่าการสอบสวนให้ทำหนังสือเชิญพยานด้วย พฤติการณ์น่าเชื่อได้ว่า

นายสาทิพย์ ให้การสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้นายทักษนัยกระทำความผิดฐานเป็นผู้ใช้ให้บุคคลทั้งสามซึ่งไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๓) นายวรรณวาทิทธิ์ ดันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า และพันตำรวจโท รุทพล เนาวรัตน์ ได้บันทึกภาพและเสียงของนายไทรกรไว้เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ โดยนายไทรกรได้เสนอความช่วยเหลือจะให้เงินและหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้โดยขอให้ร่วมแกลงข่าวและกล่าวหาว่า นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ให้เงินเพื่อให้นายวรรณวาทิทธิ์ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากหลักฐานทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองปรากฏว่าในขณะที่ทำการดังกล่าวนายไทรกร เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายไทรกร มีการติดต่อประสานงานกับผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเฉพาะ นายสุเทพ จึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่านายสุเทพ เป็นผู้ใช้ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายไทรกร ว่าจ้างนายวรรณวาทิทธิ์ ให้กล่าวใส่ร้ายพรรคไทยรักไทยว่า พรรคไทยรักไทยจ้างให้ผู้สมัครที่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเห็นว่า พฤติการณ์ของนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าว เป็นการกระทำของผู้แทนหรือตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีวัตถุประสงค์ในการกระทำโดยไม่ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นการทั่วไป สามารถดำเนินการไปได้ ไม่ต้องการให้มีรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น จึงเป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง จึงได้ส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงมาให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องส่งเรื่องพร้อมพยานหลักฐานกรณีมีผู้เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินการตามความใน มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นผู้พิจารณา คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาเห็นว่า ข้อกล่าวหาและข้อวินิจฉัยของนายทะเบียนพรรคการเมืองบางกรณีดังต่อไปนี้ ยังไม่อาจถือว่ามี การกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

(๑) กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและประกาศขออนายกรัฐมนตรีพระราชทานตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น ไม่เป็นการกระทำความผิด เพราะบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด และเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกทั้งมิใช่เป็นการกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๒) กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ รณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกากบาทลงคะแนนในช่องไม่ประสงค์จะลงคะแนนนั้น ไม่ใช่การห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองใดหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มีเหตุอันควรนั้น ไม่เป็นการกระทำความผิดกฎหมาย เพราะมาตรา ๓๒๘ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติไว้ว่า มิให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง

(๔) กรณีกล่าวหาว่าเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หน่วงเหนี่ยวกักขังนางฐิติมา สมาชิกพรรคแผ่นดินไทยและให้ใส่ร้ายว่ากรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยได้ว่าจ้างให้สมาชิกพรรคแผ่นดินไทยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑ เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องได้คะแนนเสียงถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น รับฟังไม่ได้ว่านางฐิติมา ถูกบังคับขู่เข็ญเพื่อไปให้การใส่ร้ายพรรคไทยรักไทย

ส่วนข้อกล่าวหาและข้อวินิจฉัยของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีการกระทำของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง เห็นว่าเป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีอยู่ ๔ ประการ ผู้ร้องได้พิจารณาผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้วเห็นพ้องด้วย อย่างไรก็ตามผู้ร้องเห็นว่า กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๖ ข้อ แม้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงจะเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพียง ๔ ข้อ แต่ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว จึงไม่ใช่กรณีที่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่ต้องส่งเรื่องคืนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

(๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยคณะกรรมการบริหารพรรคและมติที่ประชุมใหญ่ของพรรค มีนโยบายไม่ส่งสมาชิกพรรคสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้ง และในระหว่างนั้น นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลายคน ได้ร่วมกันจัดให้มีเวทีปราศรัยใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย และสมาชิกพรรคไทยรักไทยผู้สมัครรับเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ชักชวนประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งที่ไปฟังการปราศรัย และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสื่อสารมวลชนทุกแขนง ชักจูงให้ประชาชนไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) นายทักษิณ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเป็นผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายสาทิตย์ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำ นางสาวนิภา นางรัชฎ และนายสุวิทย์

ไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดตรัง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ตามลำดับ ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยบุคคลดังกล่าวได้รับเงินค่าสมัครและค่าใช้จ่ายจากนายทักษนัย ซึ่งต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง ตรวจสอบพบว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่ครบ ๕๐ วัน หลังจากนั้น นายสุเทพ เลขานุการพรรค และนายถาวร รองเลขานุการพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก ได้จัดแถลงข่าวที่กรุงเทพมหานครกล่าวหาว่า พรรคไทยรักไทยเป็นผู้ว่าจ้างให้นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ลงสมัครรับเลือกตั้งอันเป็นความเท็จ ซึ่งความจริงแล้วมีพยานหลักฐานน่าเชื่อถือได้ว่า นายสาทิตย์ มีส่วนรู้เห็นให้การสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้นายทักษนัย กระทำความผิดฐานเป็นผู้ใช้ให้บุคคลทั้งสามซึ่งไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๓) นายไทกร ในฐานะตัวแทนของนายสุเทพ เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ว่าจ้างให้นายบรรณวิทย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า จัดให้มีการแถลงข่าวใส่ร้ายนายสุวัจน์ กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ว่านายสุวัจน์ ว่าจ้างสมาชิกพรรคชีวิตที่ดีกว่า ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของนายสุวัจน์ หรือพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

(๔) เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๕.๓๐ นาฬิกา นายชูชาติ ประธานธรรม ได้นำนางสาวปัทมา นายเกษมสันต์ และนายนิติธรรมวัฒน์ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (ที่ถูกคือพรรคคนขอปลดหนี้) ไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลาแบบแบ่งเขต ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๔ ที่ ๖ และที่ ๗ ตามลำดับ ที่อาคารรับสมัครภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา ได้มีนายถาวร รองเลขานุการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายวินัย นายวิรัตน์ นายเจือ และนายประพร ร่วมกับนายชาติคนสนิทของนายไตรรงค์ รองหัวหน้าพรรคซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายคณิต รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขารูปช้าง และนายนิสิต สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกันขัดขวางการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปัทมา นายเกษมสันต์ และนายนิติธรรมวัฒน์

การกระทำได้กล่าวตั้งแต่ข้อ (๑) ถึงข้อ (๔) เป็นการกระทำของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นการกระทำในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อประสงค์มิให้มีการเลือกตั้งทั่วไปตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และเพื่อไม่ให้การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ดำเนินไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้พิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยมาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๓๒๓ และมาตรา ๓๒๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนี้

๑. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค ในฐานะเป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค กรรมการบริหารพรรค และสมาชิกพรรค ได้กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๒. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูป

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและแก้ไขคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า
ประเด็นข้อกล่าวหากรณีที่ ๑ เรื่องการปราศรัยใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดใน
คะแนนนิยม นั้น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เป็นผู้บัญญัติคำว่า “ระบอบทักษิณ” การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวถึง
“ระบอบทักษิณ” นั้น หาได้เป็นความผิดไม่ และไม่เป็นที่ร้องจะนำมากล่าวอ้างเพื่อให้พิจารณาสั่ง
ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะการกล่าวถึง “ระบอบทักษิณ” ของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเพียงการ
วิพากษ์วิจารณ์และกล่าวถึงในทางการเมือง อันเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญที่
ให้การรับรองคุ้มครองไว้ และตามปณิธานสากลสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง
การเมืองของสหประชาชาติที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า การประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรของพันตำรวจโท ทักษิณ ไม่ชอบด้วย
เหตุผล ทั้งนี้เพื่อหลบหนีการซักฟอกโดยอ้างเหตุผลว่าเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชน
อันเป็นข้ออ้างที่ไร้เหตุผลมิได้เป็นไปตามครรลองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีที่เคยปฏิบัติ
ในทางการเมืองของประเทศไทย ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมทั้งพรรคชาติไทย และ
พรรคมหาชน จึงมีมติร่วมกันไม่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเหตุให้
พันตำรวจโท ทักษิณ และสมาชิกพรรคไทยรักไทยไม่พอใจ จึงได้ออกกรณรงค์หาเสียงทั่วประเทศ
กล่าวหาประณามผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงจำเป็นต้องจัดการปราศรัยให้ประชาชนรับทราบ
ความจริง และชี้แจงข้อกล่าวหาที่พันตำรวจโท ทักษิณ และบรรดาสมาชิกพรรคไทยรักไทยได้ใส่ความ
ผู้ถูกร้องที่ ๑ การกล่าวปราศรัยและแสดงความคิดเห็นดังกล่าว เป็นสิทธิโดยชอบธรรมของผู้ถูกร้อง
ที่ ๑ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ไม่มีข้อความใด
อันเป็นเท็จ ไม่มีการกระทำใดอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นภัยต่อ
ความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และ
ไม่มีผลเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยวิถีทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยต่อประชาชนที่ท้องสนามหลวง กล่าวหาการบริหารงานของ พันตำรวจโท ทักษิณ ว่าเป็น “ระบอบทักษิณ” และกล่าวว่า “วันนี้ระบอบทักษิณทำลายประชาธิปไตยแล้ว แทรกแซงองค์กรอิสระ ครอบงำวุฒิสภา แทรกแซงสื่อ” ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า

ก) กรณีเรื่องทำลายประชาธิปไตย การปราศรัยดังกล่าวของนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรคสมาชิกพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ตามสิทธิทางการเมือง เป็นการชี้แจงและให้ข้อเท็จจริงแก่ประชาชน โดยชี้ให้เห็นถึงการกระทำของนายกรัฐมนตรี และการบริหารบ้านเมืองที่เป็นปัญหา อันมีลักษณะไม่เคารพและไม่เป็นไปตามวิถีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ข) กรณีการแทรกแซงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่พันตำรวจโท ทักษิณ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า องค์กรอิสระทั้งหลายตามรัฐธรรมนูญได้ถูกแทรกแซง ครอบงำ โดยอำนาจฝ่ายการเมืองมาโดยตลอด ตั้งแต่กระบวนการสรรหา การแต่งตั้ง การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด จนทำให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระดังกล่าวขาดความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เป็นการทำลายเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ พฤติกรรมการแทรกแซงองค์กรอิสระดังกล่าวเกิดขึ้นโดยการกระทำของพันตำรวจโท ทักษิณ และบุคคลใกล้ชิดเองในหลายกรณี

ค) กรณีการครอบงำวุฒิสภา เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ได้เข้าไปแทรกแซงและครอบงำการทำงานของวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเสียงข้างมากมีมติในหลายเรื่องให้เป็นไปตามความต้องการของพันตำรวจโท ทักษิณ และรัฐบาลตลอดมา

ง) กรณีการแทรกแซงสื่อ ภายใต้การบริหารของพันตำรวจโท ทักษิณ ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าสื่อมวลชนทุกสาขาได้ถูกแทรกแซง ครอบงำจากพันตำรวจโท ทักษิณ และรัฐบาลพรรคไทยรักไทย โดยปรากฏพฤติกรรมว่า พันตำรวจโท ทักษิณ และรัฐบาลพรรคไทยรักไทยได้เข้าควบคุมหรือส่งคนสนิทเข้าควบคุมสั่งการให้สถานีวิทยุเครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องทำการเสนอข่าวของพันตำรวจโท ทักษิณ และรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว กีดกันและห้ามมิให้นำเสนอข่าวของฝ่ายค้านหรือบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่าง หากหนังสือพิมพ์ฉบับใดเสนอข่าวที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล ผู้บริหารหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็จะถูกกลั่นแกล้ง สำหรับผู้ดำเนินการวิทยุและ

โทรทัศนข่ายใดที่รัฐบาลทักษิณไม่อาจควบคุมสั่งการได้ หรือดำเนินรายการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ก็จะถูกลดหรือถอดออกจากการดำเนินรายการ

กรณีนายสุเทพ เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวปราศรัยถึงระบอบทักษิณ ว่าเป็นระบอบที่พันตำรวจโท ทักษิณ คุมอำนาจการตัดสินใจสั่งการแต่ผู้เดียว ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ทำเพื่อธุรกิจของตนเองและพวกพ้อง ทำลายระบบคุณธรรม ทำให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง มีการทุจริต คอร์รัปชัน นอกราชการบังหลวง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า

ก) เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า การบริหารงานของรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ อำนาจการบริหาร สั่งราชการ และการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายใด ๆ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของพันตำรวจโท ทักษิณ แต่เพียงผู้เดียว นอกจากนี้ สภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคไทยรักไทยเป็นจำนวนมากโดยเด็ดขาดก็ตกอยู่ภายใต้การครอบงำสั่งการของพันตำรวจโท ทักษิณ และผู้ใกล้ชิด เป็นผู้กำหนดทิศทางและแนวทางในการลงมติในสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนประเด็นเรื่องการทำลายระบบคุณธรรมก็มีผลสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกโดยชัดเจนของพันตำรวจโท ทักษิณ ในการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในตำแหน่งสำคัญ ๆ พันตำรวจโท ทักษิณ ใช้ระบบอุปถัมภ์ ไม่ได้ใช้ระบบคุณธรรม ไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และอาวุโส สร้างความแตกแยกในหมู่ข้าราชการทุกภาคส่วน การวิพากษ์วิจารณ์เรื่องดังกล่าวนี้ จึงมิใช่เป็นการใส่ร้ายด้วยข้อความอันเป็นเท็จแต่อย่างใด

ข) กรณีที่การปกครองในระบอบทักษิณ ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แตกแยกอย่างรุนแรงในสังคมอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นั้น จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติดแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน หลีกเลียงกระบวนการยุติธรรมและหลักนิติธรรม ส่งผลให้มีการฆ่าตัดตอนประชาชนเสียชีวิตไป ๒,๕๐๐ คน นอกจากนี้ เมื่อมีประชาชนจำนวนมากแสดงความคิดเห็นคัดค้านการบริหารงานที่ไม่ชอบธรรมของรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ก็จะจัดตั้งประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งให้มาต่อต้านคัดค้านผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตน โดยไม่ฟังเสียงคัดค้านวิพากษ์วิจารณ์

ค) กรณีการปราศรัยหรือวิพากษ์วิจารณ์ว่า รัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ทำเพื่อธุรกิจของตนเองและพวกพ้อง นั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ในฐานะนายกรัฐมนตรี และเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยตำแหน่ง

ได้ผลักดันให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีมติยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเฉพาะรายได้ที่ได้รับจากต่างประเทศเป็นเวลา ๘ ปี ให้แก่บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ที่จะได้รับเงินภาษี เป็นเงิน ๑๖,๔๕๕ ล้านบาท ซึ่งเป็นการสะท้อนในการทุจริตเชิงนโยบายของ พันตำรวจโท ทักษิณ หรือกรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวีก็เช่นกัน ภายหลังจากที่บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่แล้ว ก็ปรากฏว่ามีการลดค่าสัมปทาน และเปลี่ยนแปลงการจัดผังและสัดส่วนรายการเสียใหม่ ทำให้รัฐขาดรายได้เป็นเงินประมาณ ๑๗,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งในทำนองกลับกันก็ทำให้กลุ่มธุรกิจชินคอร์ปอเรชั่นได้รับผลประโยชน์เป็นเงินประมาณ ๑๗,๐๐๐ ล้านบาท ด้วย

ง) กรณีปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน นอกราชการบังหลวง ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลทักษิณ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงเกิดขึ้นมากมาย เช่น กรณีการทุจริตจากโครงการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ และการทุจริตจากงานประมูลก่อสร้างหรือติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในสนามบินสุวรรณภูมิ หรือกรณีรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ สั่งการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าปล่อยเงินกู้ให้แก่รัฐบาลพม่าเป็นจำนวนเงิน ๔,๐๐๐ ล้านบาท โดยไม่มีหลักประกันจากรัฐบาลพม่า และรัฐบาลไทยโดยกระทรวงการคลังต้องชดเชยส่วนต่างของดอกเบี้ยให้ หรือกรณีการทุจริตเชิงนโยบายจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

กรณีที่นายถาวร กรรมการบริหารพรรค จัดทำแผ่นปลิวซึ่งมีเครื่องหมายของผู้ถูกร้องที่ ๑ ระบุว่า “ระบอบทักษิณสร้างความแตกแยกในมวลหมู่พี่น้องประชาชนชาวไทยอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้มีการโกงทั้งโคตร ประเทศชาติสูญเสียดังใหญ่หลวง... ดังนั้น เพื่อหยุดระบอบทักษิณ เพื่อปราบปรามการโกงทั้งโคตรให้ได้...” นั้น ผลการสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ข้อสรุปรับฟังเป็นยุติแล้วว่าไม่เป็นความผิด ข้อความที่ปรากฏตามแผ่นปลิวซึ่งมีข้อความตามที่อัยการสูงสุดผู้ร้องได้นำมาเป็นข้อกล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นข้อเท็จจริงที่รับฟังเป็นที่ยุติแล้วว่าการกระทำดังกล่าวไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด

ประเด็นข้อกล่าวหากรณีที่ ๒ เรื่องนายสาทิพย์ กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายทักษิณกระทำความผิดฐานเป็นผู้ใช้ให้นางสาวนิภา นางรัชนี และ

นายสุวิทย์ ไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง นั้น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายสาทิตย์ ไม่เคยใช้ ให้การสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้นายทักษนัย กระทำความผิดฐานตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง และผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนายสาทิตย์ ไม่มีผู้ใดรู้จักหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับนายทักษนัย มาก่อน การกระทำใด ๆ ของนายทักษนัย ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ แก่นายสาทิตย์ หรือผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อกล่าวหาของผู้ร้องขัดกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางการสอบสวนของคณะกรรมการฯ กล่าวคือ ผู้ร้องกล่าวหาว่านายทักษนัย ได้นำบุคคลทั้งสามคนไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยบุคคลดังกล่าว ได้รับเงินค่าสมัครจากนายทักษนัย ทั้งที่ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวน บุคคลทั้งสามต่างให้การสอดคล้องกันว่าได้รับเงินค่าสมัครจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรมลิเบอร์ตี้ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนางสาวอิสรา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ให้สัมภาษณ์ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้จ่ายเงินค่าสมัครให้

ประเด็นข้อกล่าวหากรณีที่ ๓ เรื่องนายไทกร ในฐานะตัวแทนของนายสุเทพ เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างนายวรชวริทธิ์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า จัดให้มีการแถลงข่าวเพื่อให้สำรายนายสุวิจน์ กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ว่าได้จ้างสมาชิกพรรคชีวิตที่ดีกว่าลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการสำรายนด้วยความเท็จให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของนายสุวิจน์ นั้น

นายไทกร ไม่ใช่ตัวแทนของนายสุเทพ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายสุเทพ ไม่เคยยอมรับหรือรับสมอ้างเอาประโยชน์จากคำพูดและการกระทำของนายไทกร และไม่เคยแสดงออกโดยแจ้งชัดหรือโดยปริยาย หรือในทางใดเพื่อแสดงให้บุคคลโดยทั่วไปเข้าใจว่านายไทกร เป็นตัวแทนของตนหรือเป็นตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งนี้ แถลงบันทึกการสนทนาระหว่างนายไทกร กับนายวรชวริทธิ์ ตามที่ผู้ร้องนำมากล่าวอ้างนั้น นายไทกร อ้างแต่เพียงฝ่ายเดียวว่าเป็นตัวแทนของนายสุเทพ อีกทั้งตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการฯ เห็นได้ว่า นายไทกร ไม่ได้ว่าจ้างให้นายวรชวริทธิ์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าจัดให้มีการแถลงข่าวสำรายนนายสุวิจน์ หรือพรรคไทยรักไทย

การที่นายบรรลพวิทย์ กล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ น่าจะมีมูลเหตุจงใจในการที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งช่วยเหลือให้ตนพ้นผิดจากการที่ตนในฐานะหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าได้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองส่งสมาชิกพรรคชีวิตที่ดีกว่าลงสมัครรับเลือกตั้งโดยทราบอยู่แล้วว่าสมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ซึ่งจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายสุเทพ ไม่เคยร้องเรียนว่าพรรคไทยรักไทยว่าจ้างพรรคชีวิตที่ดีกว่าส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องใช้หลักเกณฑ์การได้คะแนนเสียงร้อยละสิบ และเหตุการณ์ตามวิธีที่บันทึกการพูดคุยระหว่างนายไทรกับนายบรรลพวิทย์ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันเวลาหลังจากที่นายสุเทพ ได้ทราบแล้วว่าคณะอนุกรรมการฯ ที่มีนายนาม ยิ้มแย้ม เป็นประธาน ได้สรุปผลการสืบสวนสอบสวนรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วว่า พรรคไทยรักไทยว่าจ้างพรรคพัฒนาชาติไทย และพรรคแผ่นดินไทยจริงตามที่นายสุเทพ ร้องเรียน ดังนั้น จึงไม่มีมูลเหตุจงใจใด ๆ ให้นายสุเทพต้องไปหาเอกสารพยานใด ๆ เพิ่มเติมจากหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าเพื่อประกอบเรื่องร้องเรียนเดิม และหลังจากที่ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕ แล้ว นายสุเทพ ก็ไม่ได้ทำเรื่องร้องเรียนใหม่แต่อย่างใด

ประเด็นข้อกล่าวหากรณีที่ ๔ เรื่อง กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรืออดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลาของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นตัวการ หรือให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนหรือกระทำให้ใด ๆ อันเป็นการขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสงขลาเมื่อวันที่ ๘ และวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ นั้น

กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้รู้เห็น สนับสนุน ช่วยเหลือ กระทำการใด ๆ ในการชุมนุมของประชาชน ณ สถานที่รับสมัครเลือกตั้งในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๘ และวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม การชุมนุมดังกล่าวโดยนายชาติ กับพวก ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับผู้ถูกร้องที่ ๑ การที่ผู้ร้องอ้างว่านายชาติ เป็นคนสนิทของนายไทรรงค์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกล่าวอ้างที่เลื่อนลอยไม่มีเหตุผลและเป็นเท็จ เพียงแต่ในอดีตเมื่อประมาณ ๖ ปีที่แล้ว นายชาติ เคยมีส่วนร่วมกับคณะทำงานของนายไทรรงค์ กรณีจะพิจารณาว่าการกระทำของนายชาติ เกี่ยวข้องกับนายไทรรงค์ หรือไม่ ผู้กฟ้องเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดในปัจจุบันเฉพาะกรณีนี้เท่านั้น ซึ่งในทางการสืบสวนสอบสวนก็ไม่

ปรากฏว่านายไทรรงค์ หรือกรรมการบริหารพรรค หรืออดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าไปเกี่ยวข้องแต่อย่างใด จึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือนายไทรรงค์ ได้ร่วมกับ นายชาติจัดการชุมนุมในครั้งนี้ นอกจากนี้ การชุมนุมของประชาชนดังกล่าวเป็นการกระทำโดยสงบ และปราศจากอาวุธ เป็นการใช้สิทธิตามมาตรา ๔๔ และมาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

นายวิรัตน์ นายเจือ นายวินัย และนายประพร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เข้าร่วมหรือสนับสนุน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ ในการชุมนุมโดยสงบของกลุ่มประชาชนคนรัก สงขลาในวันที่ ๘ และวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ โดยในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ บุคคลทั้งสี่ได้ไปยังที่ทำการของคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลา ระหว่างเวลาประมาณ ๘.๓๐ ถึง ๘.๕๐ นาฬิกา เพื่อพบนายไพฑูรย์ เจ๊ะแสะ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลา ยื่นหนังสือขอให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคไทยรักไทย เขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดสงขลา เนื่องจากมีกรณีทุจริตการเลือกตั้งโดยการซื้อเสียงและแจกแผ่น วิซีดี ซึ่งบุคคลทั้งสี่ได้นำหนังสือคำร้องคัดค้านการประกาศผลการเลือกตั้ง เงินและแถบบันทึกอันเป็น วัตถุพยานยื่นให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลาด้วย

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อ้างประเด็นข้อกฎหมาย ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ขึ้นมาสืบสวนสอบสวนกรณี มีผู้ร้องเรียนว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำผิดกฎหมาย เมื่อคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการสืบสวน สอบสวนเสร็จแล้วเสนอสำนวนการสืบสวนสอบสวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ชี้ขาด ตามข้อ ๖๓ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๐ (๖) และ (๗) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการประชุมเพื่อให้มีการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อหาเหตุผล โดยรอบคอบและให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่อย่างใด พลตำรวจเอก วาสนา ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเพียงผู้เดียว ได้ใช้อำนาจหน้าที่โดยผลการส่งสำนวน การสืบสวนสอบสวนของคณะอนุกรรมการฯ ให้ผู้ร้องยื่นคำร้องยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาสำนวนดังกล่าวที่พลตำรวจเอก วาสนา ส่งมาให้ดำเนินการโดยใช้เวลาเพียง

เข้าร่วมกันในการพิจารณาคำนวนซึ่งมีรายละเอียดเกือบ ๑,๕๐๐ หน้า ดังนั้น เมื่อคำร้องยุบพรรค
ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นคำร้องที่ไม่ได้ดำเนินการในเบื้องต้นให้ถูกต้องตามข้อ ๖๗ ของระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็น
คำร้องที่ไม่ชอบ นายทะเบียนพรรคการเมืองและหรือผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องยุบพรรคผู้ถูกร้อง
ที่ ๑ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กรณีนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นเรื่องมายังผู้ร้องเพื่อให้พิจารณาดำเนินการตาม
มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้ยื่น
คำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีข้อกล่าวหา รวมทั้งสิ้น ๘ ประเด็น ผู้ร้อง
เห็นสมควรยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเห็นพ้องกับความเห็นของ
นายทะเบียนพรรคการเมืองเพียง ๔ ประเด็น จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องมีความเห็นขัดแย้งและแตกต่างกับ
ความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นกรณีที่ผู้ร้องไม่ยื่นคำร้องตามที่นายทะเบียนพรรค
การเมืองแจ้งต่อผู้ร้อง ซึ่งตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค
การเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องตั้งคณะกรรมการหนึ่ง โดยมี
ผู้แทนจากนายทะเบียนพรรคการเมืองและผู้แทนจากผู้ร้อง เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้
ผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการ
ดำเนินการยื่นคำร้องได้ ก็ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจยื่นคำร้องเองได้ แต่ปรากฏว่าผู้ร้อง
ไม่ได้ส่งเรื่องคืนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว
การยื่นคำร้องของผู้ร้องในคดีนี้ จึงเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๓) การตีความมาตรา ๖๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค
การเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น ต้องตีความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๘ มาตรา ๖๓ และ
มาตรา ๓๑๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนั้น สิ่ง
ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นสาระสำคัญที่ไม่อาจแก้ไขได้โดยกระบวนการทางรัฐธรรมนูญ
การแสดงความคิดเห็นแตกต่างไม่ได้หมายความว่า เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมิได้หมายความว่า เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ สิ่งซึ่งเป็น
ปฏิปักษ์ต่อความตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า จะต้องเป็นการ

กระทำซึ่งมีผลเปลี่ยนแปลงการปกครองและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเท่านั้น การแสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ หรือระบอบทักษิณตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวหา

(๔) การใส่ร้ายด้วยความเท็จ เป็นการกระทำที่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ อันเป็นความผิดต่อส่วนตัว มิใช่เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน หากการใส่ร้ายด้วยความเท็จดังกล่าวได้กระทำในช่วงที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ ผู้กระทำก็มีความผิดตามมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษ มิใช่เป็นบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การกระทำที่จะเป็นความผิดถึงขั้นยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น จะต้องเป็นการกระทำตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติไว้ในหมวด ๒ ว่าด้วยการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และข้อห้ามมิให้พรรคการเมืองกระทำตั้งแต่มาตรา ๒๐ จนถึงมาตรา ๔๔ และในหมวด ๓ ว่าด้วยการสนับสนุนพรรคการเมือง ส่วนที่ ๑ การบริจาคมแก่พรรคการเมือง มาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๕๕ เพราะล้วนเป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนทั้งสิ้น ส่วนการกระทำที่ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ ถึง ๑๑๘ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งถือว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กรณีที่ผู้ร้องนำเอาบทบัญญัติในลักษณะหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาและตามมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาเป็นเหตุผลว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นความผิดตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ชอบด้วยเหตุผล ข้อต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๕) มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงเพื่อใช้บังคับในช่วงที่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น อันถือว่าเป็นกฎหมายเฉพาะที่มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดในตัวเองอยู่แล้ว มิใช่กฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอันจะเป็นผลให้ผู้ร้องนำมาอ้างเพื่อยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในคดีนี้ อีกทั้งยังเป็นการกระทำที่ไม่ได้อยู่ในหมวด ๒ และหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นการกระทำของนายถาวรตามที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าขัดขวางไม่ให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเข้าไปใช้สิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็ไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้เป็นความผิดแต่อย่างใด หากจะเป็นความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังอันเป็นความผิดฐานเสื่อมเสียอิสรภาพ ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ก็เป็นความผิดต่อส่วนตัวเป็นความผิดอันยอมความได้ มิได้กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญชี้ขาดข้อกฎหมาย โดยอ้างอิงข้อกฎหมายตามที่ปรากฏในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว และอ้างอิงข้อกฎหมายเพิ่มเติมว่า เมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ประกาศยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๕ และประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๕ ตามคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับที่ ๓ คำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายที่ต้องถือปฏิบัติทันที จึงเป็นผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นผลบังคับใช้ตามไปด้วย และคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ได้ประกาศยกเว้นให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลบังคับใช้ได้ต่อไปดังเช่นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๓ และฉบับที่ ๑๕ การกระทำใด ๆ ที่ผู้ร้องระบุว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำความผิดตามมาตรา ๔๔ (๕) และมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายต่อไป ผู้ร้องไม่มีอำนาจนำเอาข้อเท็จจริงในส่วนนี้ไปเกี่ยวโยงว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำความผิดตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

คำร้องที่สอง เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๕ ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย โดยมีนางสาวอิสรา ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนางสาวพรรณารินทร์ เป็นหัวหน้าพรรค

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา ประธานกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือส่งพยานหลักฐานเพื่อให้ผู้ร้องยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ประกอบกับมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามพยานหลักฐานได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ร้องเรียนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ถูกชักชวนให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และรับเงินคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท โดยได้รับมอบหมายให้ไปสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดตรัง บุคคลทั้งสามเกรงว่าการกระทำดังกล่าวอาจมีความผิดตามกฎหมาย เพราะบุคคลทั้งสามไม่มีเจตนาที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ประการใด จึงปรึกษานายสุเทพ เพื่อหาทางออกที่จะไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย นายสุเทพ แนะนำให้บุคคลทั้งสามลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งบุคคลทั้งสามแสดงเจตนาลาออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคดังกล่าวแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ จึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และสืบสวนสอบสวนเพื่อป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงทำการ สืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานแล้ว ปรากฏผลการสืบสวนสอบสวน ดังนี้

(๑) นางสาวนิภา นางรัชนี และนายสุวิทย์ สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ และไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ บุคคลทั้งสาม จึงเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาหนึ่งวันเท่านั้น เป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และการที่บุคคลทั้งสามยื่นหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (แบบ ส.ส.๑๘/ข ๒) ที่รับรองว่าบุคคลทั้งสามเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันนับถึงวันสมัครรับ เลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน อันเป็นความเท็จ เป็นเอกสารประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดังกล่าว นั้น ถือว่าเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ แก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย และเป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จให้ เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดบันทึกลงในใบรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้ง อันเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เห็นควรให้ดำเนินคดีอาญาแก่นางสาวนิภา นางรัชนี และนายสุวิทย์ ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับมาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๒) นายทักษณัย เป็นผู้แนะนำให้บุคคลทั้งสามเตรียมหลักฐานแล้วให้คนพาไปสมัครเป็น สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และเมื่อบุคคลทั้งสามได้เดินทางกลับพร้อมกับเอกสารประกอบการสมัคร แล้ว นายทักษณัย ยังได้พาเดินทางไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ อีกด้วยการกระทำดังกล่าวเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลทั้งสามไปสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งที่รู้ว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับมาตรา ๑๐๗ (๔) ของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การกระทำของนายทักษิณชิ่งเป็นการกระทำ ความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนให้บุคคลอื่นกระทำความผิดเห็นควรให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายทักษิณชิ่ง ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมาตรา ๘๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๓) นางสาวอิสรา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดทำหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรค การเมือง ส่งนางสาวนิภา นางรัชฎ และนายสุวิทย์ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง โดยได้รับรองว่าบุคคลทั้งสามเป็น สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏตามคำให้การ ของบุคคลทั้งสามว่าตนได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ การทำ หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองดังกล่าวจึงเป็นเท็จ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ เห็นควรแจ้งต่อผู้ร้องพร้อมด้วยหลักฐานเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ต่อไป

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นพ้องด้วยกับ ความเห็นของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า การกระทำของนางสาวอิสรา หรือ พรรณารินทร์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ออกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองอันเป็นเท็จ เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และ มาตรา ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำ การอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงให้ผู้ร้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค การเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะ นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนางสาวอิสรา หรือพรรณรินทร์ หัวหน้าพรรค เป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง อันเป็นเท็จ จึงเป็นความร่วมมือกันหรือผู้สนับสนุนให้นางสาวนิกา นางรัชฎ และนายสุวิทย์ ลงสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง ทั้งที่รู้อยู่ว่าบุคคลทั้งสามเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลา ติดต่อกันไม่ถึง ๕๐ วัน อันเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ แห่งประมวล กฎหมายอาญา การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัย ต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้พิจารณาโดยอาศัยบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๒๗ และมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีคำวินิจฉัย ดังนี้

๑. มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนางสาวอิสรา หรือ พรรณรินทร์ หัวหน้าพรรค ในฐานะเป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำ การอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

ของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

๒. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกำหนดเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ รับสมัครบุคคลเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคเพื่อส่งลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ครบ ๕๐ วัน ตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏตามหลักฐานในใบสมัครสมาชิกพรรคว่านางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ซึ่งเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง ได้เขียนใบสมัครสมาชิกพรรคการเมืองด้วยลายมือของตนเองโดยปราศจากการข่มขู่ ชี้นำ ข่มขืนใจ หรือบังคับขู่เข็ญแต่อย่างใด โดยขั้นตอนในการรับสมัครสมาชิกพรรคก็เป็นไปตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ คือ เมื่อใบสมัครสมาชิกมาถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครให้เป็นไปตามข้อบังคับข้อที่ ๕ แล้วส่งใบสมัครต่อไปยังผู้มีอำนาจในการนำเสนอขอรับการอนุมัติเพื่อนำเสนอให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อลงนามอนุมัติตามข้อที่ ๑๐ และข้อที่ ๓๖ (๗) ของข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ เข้าในกรณีของบุคคลทั้งสาม ก็ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้อนุมัติให้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว และเป็นการใช้อำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทุกประการ มิได้มีการใช้อำนาจนอกเหนือจากที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดแต่อย่างใด

ส่วนที่มีการกล่าวอ้างว่าได้มีการร้องเรียนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ถูกชักชวนให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และรับเงินคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท โดยได้รับมอบหมายให้ไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่จังหวัดตรังในวันรุ่งขึ้น ซึ่งต่อมาบุคคลทั้งสามเกรงว่าการกระทำได้กล่าวอาจมีความผิดตามกฎหมาย เพราะบุคคลทั้งสามไม่มีเจตนาที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และลงสมัครรับ

เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้แต่ประการใด จึงได้เดินทางไปปรึกษากับเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหาทางออกที่จะไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้แนะนำให้บุคคลทั้งสามลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งบุคคลทั้งสามได้แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคดังกล่าวแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งในครั้งนี้ต่อไป ซึ่งต่อมาประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดตรัง โดยในการสืบสวนสอบสวนกรณีดังกล่าว นั้น ทางคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงฯ มิได้แจ้งต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่าบุคคลทั้งสามได้มีการเขียนใบลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้ง ๆ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองก็รู้อยู่แล้วว่าการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จะต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๕ ของข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ว่า “การลาออกจากการเป็นสมาชิกให้ยื่นหนังสือลาออกต่อหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค หรือนายทะเบียนพรรคแล้วแต่กรณี และมีผลต่อเมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานใหญ่พรรคได้ลงเลขรับหนังสือแล้ว” ไม่ปรากฏหลักฐานว่าหนังสือลาออกดังกล่าวได้ถูกส่งไปถึงหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ว่าบุคคลทั้งสามต้องการจะลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่อย่างใด ซึ่งไม่ตรงตามที่ผู้ร้องอ้างว่าบุคคลทั้งสามได้แสดงเจตนารมณ์ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรค จึงถือได้ว่าหนังสือลาออกของบุคคลทั้งสามไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการลาออกไม่มีผล ทำให้บุคคลทั้งสามยังคงเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่จนถึงปัจจุบัน

คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้รับผิดชอบตัวบุคคลในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งในการนี้ นางสาวนิภา นางรัชฎ และนายสุวิทย์ ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง โดยผู้สมัครทั้งสามคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งหากผู้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ใด

ไม่สามารถออกค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ พรรคจะออกค่าใช้จ่ายให้โดยพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป โดยจะช่วยเหลือได้ไม่เกินคนละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๓๕,๐๐๐ บาท ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าวไม่น่าจะเป็นเหตุจูงใจ หรือสามารถหลอกลวงให้บุคคลเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ผู้สมัครทั้งสาม กล่าวอ้างได้ เพราะบุคคลทั้งสามล้วนแต่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีวุฒิภาวะ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือได้ว่าเป็นวิญญูชนอันรู้ผิดชอบชั่วดีได้เองว่าการที่ตนเองยอมรับเงินจากพรรค และนำไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรียบร้อยแล้ว น่าจะแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลทั้งสามยอมรับแล้วว่าตนเองมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา ๑๐๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้ไปสมัครตามสถานที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรังกำหนดอย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ในคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ว่า เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม และมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง คือ ตั้งแต่การกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง การรับสมัครเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียง การนับคะแนนเสียง การประกาศผลการเลือกตั้ง และส่งผลถึงการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดต้องเสียไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การกล่าวหาของผู้ร้องที่ได้กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนางสาวอิสรา หรือพรณารินทร์ กระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นความผิดตามมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จนเป็นเหตุให้ถูกยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคตามมาตรา ๖๗ นั้น น่าจะตกไปด้วย เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นถือเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ จึงขอให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำการได้สวนเพิ่มเติมโดยให้คู่กรณีนำพยานบุคคลเข้าเบิกความ รวม ๑๒ นัด เป็นพยานผู้ร้อง รวม ๑๒ ปาก เป็นพยานผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๒๗ ปาก โดยมีพยานร่วมกับผู้ร้องรวมอยู่ด้วย ๗ ปาก เข้าได้สวน ๕ นัด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ทางได้สวนแล้วเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ การยื่นคำร้องของผู้ร้องที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสองก่อน รวม ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นอันสิ้นสุดลงตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ สิ้นผลบังคับไปด้วย หรือไม่ และผู้ร้องมีอำนาจนำข้อเท็จจริงส่วนนี้ไปเกี่ยวโยงว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำ ความผิดตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

ในประเด็นนี้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ปัญหาที่ว่าเมื่อคณะปฏิรูปฯ ได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะมีผลอย่างไรกับกฎหมายอื่นทั้งหลายที่ใช้บังคับอยู่นั้น ในเรื่องนี้ หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไปซึ่งเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติกันในหลาย ๆ ประเทศถือว่ากฎหมายบางฉบับที่มีความสำคัญอย่างมากและเกี่ยวข้องโดยตรงกับรัฐธรรมนูญย่อมจะต้องสิ้นผลไปพร้อมกับการยกเลิกรัฐธรรมนูญด้วย ส่วนกฎหมายทั่วไปอย่างอื่นจะยังคงมีผลบังคับใช้ได้ต่อไป เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินการบริหารประเทศให้เป็นไปตามปกติ เพื่อความสงบสุขของแผ่นดิน แต่ในขณะเดียวกันก็มีแนวความคิดในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไปอีกด้านหนึ่งที่ถือว่าการปฏิวัติหรือรัฐประหารมีผลเป็นการยกเลิกเฉพาะรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่เท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อถึงกฎหมายลำดับที่ต่ำกว่าทั้งหลายทั้งปวงซึ่งได้ตราขึ้นจากอำนาจของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่มีผลสมบูรณ์แล้ว และในแนวความคิดดังกล่าวในประการหลังนี้จะสอดคล้องกับสิ่งที่อาจเรียกได้ว่าเป็น ประเพณีปฏิบัติที่เกิดจากรัฐธรรมนูญของไทยที่ผ่านมาโดยตลอดก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ เมื่อมีการปฏิวัติ รัฐประหาร หรือยึดอำนาจ และยกเลิกรัฐธรรมนูญที่

ใช้บังคับอยู่แล้ว หากคณะผู้ทำการปฏิวัติ รัฐประหาร หรือยึดอำนาจ ประสงค์จะให้มีการยกเลิกในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายใด ก็จะประกาศยกเลิกกฎหมายนั้น ๆ ให้ปรากฏเป็นการแจ้งชัด อย่างเช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ที่ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๕๘ และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๑ ตามลำดับ ซึ่งในครั้งนั้นก็มิได้มีการประกาศยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการยอมรับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไปที่ว่า การประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญโดยการปฏิวัติ หรือรัฐประหารจะไม่มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายทั่วไปอย่างอื่นทั้งหลาย หากประสงค์จะให้ผลเป็นการยกเลิกกฎหมายใดก็ต้องประกาศให้ยกเลิกโดยชัดเจน แม้ว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้นำหลักการในเรื่องกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นกฎหมายที่มีลักษณะความสำคัญอย่างมากและเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญโดยตรงมา กำหนดขึ้นไว้ ซึ่งทำให้เห็นประหนึ่งว่า หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วไปของประเทศคงจะหันไปยอมรับแนวความคิดที่ว่าเมื่อประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแล้ว ไม่เฉพาะรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่สิ้นสุด หากแต่ยังรวมถึงกฎหมายบางฉบับที่มีความสำคัญกับรัฐธรรมนูญอีกด้วย แต่ก็มีข้อพิจารณาที่สำคัญอย่างยิ่งคือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้นำมาบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หากได้ปฏิบัติให้มีลักษณะเช่นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญของในต่างประเทศไม่ เพราะกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จะเรียกว่าเป็นกฎหมายที่มีหลักการสำคัญต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแล้ว โดยทั่วไปยังจะกำหนดให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีฐานะที่สูงกว่ากฎหมายธรรมดาทั่วไป (แต่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ) รวมทั้งมีวิธีการร่างและแก้ไขกฎหมายนั้นยากกว่าการร่างและแก้ไขกฎหมายธรรมดาทั่วไป ซึ่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้งหลายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หากได้มีลักษณะเช่นที่กล่าวไม่ ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงธรรมเนียมปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของไทยที่ใช้กันมาตลอดก่อนหน้านี้แล้ว จึงเห็นว่า ตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยที่ปฏิบัติกันตลอดมา การประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญโดยคณะปฏิวัติ ครั้งนี้จึงมิได้มีผลเป็นการยกเลิกกฎหมายทั่วไปอื่นใดทั้งสิ้น ไม่ว่ากฎหมายเหล่านี้จะเรียกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงยังมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป ส่วนการที่แม้ในช่วงเวลาที่อยู่ในระหว่างการ

ปฏิบัติ หรือรัฐประหารของคณะปฏิรูปฯ จะต้องมีประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น ๆ มีผลใช้บังคับได้ ก็มีได้มีผลในทางกฎหมายที่ทำให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ที่ประกาศคณะปฏิรูปฯ มิได้กล่าวถึงมีผลเปลี่ยนแปลงไปจากหลักกฎหมายดังกล่าวแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่าไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องจะอ้างเพื่อขอยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่สอง ผู้ร้องมีอำนาจร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยอาศัยอำนาจการสืบสวนสอบสวนที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาโดยที่อำนาจการสืบสวนสอบสวนนั้น ไม่ได้ดำเนินการตามข้อ ๖๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ นั้น เป็นการกระทำตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งก็คือประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีนี้จึงไม่มีอะไรที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จริงอยู่แม้ว่าตามมาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แต่ก็ต้องเข้าใจว่า ระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะออกมาใช้บังคับได้หรือไม่ เพียงใด นั้น ย่อมสุดแล้วแต่เนื้อหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละฉบับเหล่านั้นว่ากำหนดไว้อย่างไร ซึ่งกรณีมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ว่าด้วยเรื่องคำร้อง

ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง นั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการเป็นการเฉพาะของ นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งไม่มีกรณีที่จะต้องนำระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวนฯ ดังกล่าว มาใช้กับการทำหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง และโดยเหตุผล ดังกล่าวข้างต้นจึงไม่มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่านายสุเทพเป็นผู้เสียหาย ตามระเบียบคณะกรรมการเลือกตั้งแต่อย่างใด เพราะตามมาตรา ๖๗ นั้น เพียงความปรากฏต่อนายทะเบียน นายทะเบียนย่อม มีอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องที่อ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ น่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะไม่ได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานในชั้นของ อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฯ หรือนายทะเบียนนั้น เห็นว่า การดำเนินการตามมาตรา ๖๗ จนถึง ขั้นที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้นั้น กฎหมายจะ กำหนดขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นลำดับ ขั้นตอนเริ่มต้นในกรณีที่เป็นปัญหานี้ คือ เมื่อความปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ก็ให้นายทะเบียนแจ้งต่อ อัยการสูงสุดพร้อมด้วยพยานหลักฐาน ต่อเมื่ออัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว และเห็นสมควรจึงจะยื่นคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ซึ่งจะมี ขั้นตอนในการพิจารณาวินิจฉัยกระบวนการพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญต่อ และโดยที่ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏในการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งนายทะเบียนพรรคการเมือง และ อัยการสูงสุดก็ได้มีการแต่งตั้งคณะบุคคลให้ช่วยทำหน้าที่พิจารณาก่อนการตั้งการตามหน้าที่ ของตนจนถึงการพิจารณาของศาลหรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในที่สุด จึงไม่มีเหตุผลใดที่จะกล่าว อ้างว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นไปตามกฎหมาย การที่จะอ้างว่ากระบวนการดำเนินการดังกล่าวไม่ ถูกต้อง จึงไม่อาจรับฟังได้

อนึ่ง ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นประเด็นที่ต่อเนื่องกันไว้ด้วยว่า ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาสำนวนการสืบสวนสอบสวนที่พลตำรวจเอก วาสนา ส่งมาให้ดำเนินการโดยใช้ เวลาเพียงชั่วข้ามคืนในการพิจารณาเอกสารสำนวนซึ่งมีสาระรายละเอียดเกือบ ๑,๕๐๐ หน้า จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏจากเอกสารท้ายคำร้องของผู้ร้องว่า พลตำรวจเอก วาสนา นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๒๓๗ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึงผู้ร้อง แจ้งให้พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ร้องมีคำสั่งในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕

นั้นเองว่าให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินการตามความในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำสั่งอัยการสูงสุด ที่ ๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ พิจารณา ต่อมา คณะกรรมการฯ เสนอเรื่องให้ผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องคดีนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แสดงว่าคณะกรรมการฯ ที่ผู้ร้องแต่งตั้งและผู้ร้อง มีเวลาในการพิจารณาคดีนี้ถึงประมาณ ๑๐ วัน ไม่ใช่เวลาเพียงชั่วข้ามคืนดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้าง แม้จำนวนจะมีถึงเกือบ ๑,๕๐๐ หน้า ก็ไม่ถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจยื่นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด

ประเด็นที่สาม ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยขัดต่อมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า คดีนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นเรื่องต่อผู้ร้องให้พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีข้อกล่าวหารวมทั้งสิ้น ๘ ประการ ผู้ร้องพิจารณาแล้วยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเห็นพ้องกับความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพียง ๔ ประการ ซึ่งตามกฎหมายบัญญัติให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและผู้แทนจากผู้ร้องเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้ผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง แต่การยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในคดีนี้ไม่ได้ดำเนินการเช่นนั้น จึงเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น เมื่อผู้ร้องได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องย่อมมีดุลพินิจที่จะยื่นหรือไม่ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้ กรณีที่จะต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานนี้เป็นกรณีที่เมื่อผู้ร้องได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้วผู้ร้องใช้ดุลพินิจไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคการเมืองนั้นเลย แต่กรณีตามคำร้อง ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เพียงแต่ไม่ได้ยื่นเหตุอัน

เป็นที่มาแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทุกเหตุที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมา การยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วยเหตุเพียง ๔ ประการ จึงไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ แต่อย่างใด

ประเด็นที่สี่ การที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่มีคำวินิจฉัยว่าเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น เป็นเหตุให้การกล่าวหาของผู้ร้องที่ได้กล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตกไปหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่มีคำวินิจฉัย มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดวันเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ในการจัดการเลือกตั้งตลอดจนการดำเนินการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม และมาตรา ๑๔๔ มาตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง คือ ตั้งแต่การกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง การรับสมัครรับเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียง การนับคะแนนเสียง และการประกาศผลการเลือกตั้ง จึงมีผลเป็นการเพิกถอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีผลเป็นการยกเลิกการกระทำผิดตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องอ้างมาเป็นเหตุขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ หากการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าเหตุตามกฎหมายอันจะถูกยุบพรรคแล้ว แม้การกระทำนั้นจะเกิดขึ้นในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ก็ไม่เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด คณะตุลาการ

รัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาขุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงฟังไม่ขึ้น

ในส่วนของประเด็นตามคำร้องทั้งสองของผู้ร้องที่เป็นประเด็นหลักมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ กระทำการตามที่ถูกร้องกล่าวหา อันอาจมีคำสั่งให้ขุบพรรคตามคำร้องหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดให้มีเวทีปราศรัยใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรค และสมาชิกพรรคไทยรักไทย ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และชักจูงให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างนายบรรณวิทย์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าใส่ร้ายนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ กรรมการบริหารพรรคและผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยว่า ว่าจ้างสมาชิกพรรคชีวิตที่ดีกว่าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นข้อความเท็จ เพื่อให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของนายสุวัจน์หรือพรรคไทยรักไทย หรือไม่

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชักชวนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปัทมา ชายเกตุ นายเกษมสันต์ ยอดสุรางค์ และนายนิติธรรมวัฒน์ รัตนสุวรรณ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่

ประเด็นที่สี่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้เห็นเป็นใจให้นายทักษิณ กี่สุน นำนางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎู ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แล้วจัดแถลงข่าวกล่าวหาพรรคไทยรักไทยว่า ว่าจ้างให้บุคคลทั้งสามสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นข้อความเท็จ หรือไม่

ประเด็นที่ห้า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้แก่ นางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎู ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันไม่ครบ ๕๐ วัน นำไปเป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือไม่

ประเด็นที่หก การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ เป็นเหตุอันอาจมีคำสั่งให้ขุบพรรคและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ตามคำร้องหรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำร้องว่า ระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับ และได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกันจัดให้มีเวทีปราศรัยใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของพันธมิตรเพื่อไทย ทักท้วง หัวหน้าพรรคไทยรักไทย และสมาชิกพรรคไทยรักไทย รวมทั้งชักชวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งที่ไปฟังการปราศรัย และที่รับทราบข้อมูลข่าวสารทางสื่อสารมวลชนทุกแขนง ให้ไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปทุกเขตเลือกตั้งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้แสดงจุดยืนและบทบาททางการเมืองร่วมกันว่าจะไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแข่งกับพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาเลือกตั้งดังกล่าว โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าสามารถทำได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่ภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกาเลือกตั้งโดยชักชวนมิให้พรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคใหญ่พรรคเดียวที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและเป็นพรรคคู่แข่งในทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ กลับเข้ามาเป็นรัฐบาลอีก แสดงให้เห็นเจตนาที่แท้จริงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ต้องการให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมืองอันอาจทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีคะแนนนิยมของประชาชนน้อยกว่าพรรคไทยรักไทยพลิกกลับมาเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลได้ ทั้งนี้ นอกจากจะสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ผู้ร้องจะแถลงต่อไปแล้ว เจตนาที่แท้จริงดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังแสดงชัดเจนปรากฏตามข้อความในร่างหนังสือของผู้ถูกร้องที่ ๑ เรื่องยุติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เตรียมไว้เพื่อยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนหน้าที่จะมีแถลงการณ์ของอดีตพรรคร่วมฝ่ายค้านดังกล่าวไม่กี่วัน

ซึ่งต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำมาจัดทำเป็นเอกสารแผ่นพับแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เตรียมไว้เพื่อยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรก่อนหน้าที่จะมีแถลงการณ์ของอดีตพรรคร่วมฝ่ายค้านดังกล่าวไม่กี่วัน ซึ่งต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้นำมาจัดทำเป็นเอกสารแผ่นพับแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๖๐ โดยระบุว่า “...พร้อมกันนี้ พวกข้าพเจ้าขอเสนอชื่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ...เป็นผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป” พฤติกรรมของผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวหาเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญโดยมีเจตนาที่บริสุทธิ์ไม่ หากแต่เป็นการกระทำที่เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำให้ลายความชอบธรรมในทางการเมืองของพรรคไทยรักไทยและล้มการเลือกตั้งที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดขึ้น นำไปสู่การปฏิรูปการปกครองในที่สุด การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปฏิเสธที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยมิใช่เป็นความประสงค์หรือเกิดจากการเรียกร้องของประชาชน จึงเป็นการปฏิเสธที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวของพรรคการเมือง ดังนั้น การปราศรัยและร่วมปราศรัย รวมทั้งการลงทุนผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อโจมตี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเวลาระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปนั้น จึงมิใช่เป็นการกระทำที่มีเจตนาเพื่อวัตถุประสงค์ในการได้รับการเลือกตั้งตามแนวทางตามระบอบประชาธิปไตย เพราะผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ส่งสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ควรปราศรัยโจมตีพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคใหญ่พรรคเดียวที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นการกระทำที่ต้องการล้มการเลือกตั้งหรือให้เกิดเหตุการณ์อันไม่สามารถเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ อันเนื่องมาจากการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบจำนวน ๕๐๐ คน ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แม้จะได้กระทำต่างสถานที่และต่างเวลากันก็ตาม แต่ก็ล้วนเป็นการกระทำของผู้บริหารและสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อโจมตี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทย ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค รวมทั้งกรรมการบริหารและสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พยายามสร้างคำว่า “ระบอบทักษิณ” ขึ้นมาเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่ามีการปกครองประเทศไทย โดยระบบอื่นนอกจากที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ อันเป็นการใส่ร้าย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ให้ประชาชนทั่วไปเกลียดชังให้เข้าใจว่านายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นคนชั่ว คนทุจริต และขายชาติ อันมีลักษณะเป็นการใส่ร้ายหรือจงใจให้ประชาชนเข้าใจผิดในค่านิยมของพรรคไทยรักไทย โดยมีเจตนาเพื่อให้ประชาชน

งดเว้นการลงคะแนนให้แก่พรรคไทยรักไทย อันเป็นการกระทำซึ่งต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้ การกระทำในส่วนต่าง ๆ ของกรรมการบริหารและบุคคลในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ สอดคล้องกับแนวความคิดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่พยายามจะขอให้มินายกรัฐมนตรีพระราชทานตามมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รวมไปถึงการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ประสงค์จะให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีด้วยการกระทำความผิดกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ใช่การกระทำหรือการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๔๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างใด หากแต่เป็นการกระทำอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้โต้แย้งเรื่องการปราศรัยของหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรค ที่เกี่ยวกับ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย แต่ให้การชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การกล่าวปราศรัยของหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นความจริง ไม่ใช่เป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย และสมาชิกพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะวิพากษ์วิจารณ์นายกรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งข้อความที่กล่าวปราศรัยก็เป็นการตอบโต้กันในทางการเมือง อันถือเป็นเรื่องระหว่างพรรคการเมืองที่สามารถทำได้ตามระบอบประชาธิปไตย มิใช่เป็นการกระทำเพื่อล้มล้างระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และยังโต้แย้งในประเด็นข้อกฎหมายว่า การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์หรือกล่าวปราศรัยตามที่ผู้ร้องกล่าวหาทั้งหมดไม่เข้าองค์ประกอบความผิดที่จะยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ และไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และการใส่ร้ายด้วยความเท็จอันเป็นความผิดฐาน

หมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๗ เป็นความผิดต่อส่วนตัว หรือการใส่ร้ายด้วยความเท็จอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔ (๕) เป็นความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นพิเศษมิใช่เป็นบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมีผลให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ว่า สถานการณ์ของประเทศก่อนการยุบสภาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ได้เกิดการชุมนุมลักษณะตั้งชื่อเรียกร้องในทางการเมืองขึ้น ซึ่งแม้ระยะแรกจะอยู่ในกรอบของกฎหมาย แต่เมื่อนานวันเข้าการชุมนุมเรียกร้องได้ขยายตัวไปในทางที่กว้างขวางและรุนแรงขึ้น รวมทั้งสื่อเค้าวางจะมีการเผชิญหน้าจนอาจปะทะกับอีกฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย และอาจมีการสอดแทรก ฉวยโอกาสจากผู้ที่ประสงค์จะเห็นความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมืองจนชวนให้เกิดความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันจนลุกลามถึงขั้นก่อการจลาจลจนวាយสร้าง ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทางออกในระบอบประชาธิปไตยที่เคยปฏิบัติมาในนานาอารยประเทศ และแม้แต่ประเทศไทย คือ การคืนอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองกลับไปสู่ประชาชน ด้วยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปใหม่ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป บทบาทของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะที่เคยเป็นอดีตรรคฝ่ายค้าน และนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีฐานะเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีใน สภาผู้แทนราษฎร เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่อาจปฏิบัติหน้าที่พรรคฝ่ายค้านและผู้นำฝ่ายค้านใน สภาผู้แทนราษฎรได้อีก ประกอบกับสถานการณ์ของประเทศในช่วงเวลาดังกล่าวย่อมเห็นเป็นประจักษ์ว่าข้อมูลข่าวสารที่ไปสู่ประชาชนย่อมไปจากแหล่งต่าง ๆ อาจมีทั้งข้อมูลที่ถูกต้อง หรืออาจเป็นข้อมูล

ที่คลาดเคลื่อน ในสถานการณ์เช่นนี้ ประชาชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจทางการเมืองโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ตามที่ระบุไว้ในเหตุผลของการยุบสภาตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว สำหรับในส่วนของการเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การอ่าน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อสารโดยวิธีอื่น ซึ่งการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ซึ่งเป็นการรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้แก่บุคคล การที่นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวปราศรัยต่อประชาชน ถึงพฤติการณ์ของพันตำรวจโท ทักษิณ และรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ตลอดจนการใช้คำว่า “ระบอบทักษิณ” ต่อประชาชน จึงเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้ประชาชนได้รับทราบในสองฐานะ คือ ในฐานะที่เป็นอดีตผู้นำฝ่ายค้าน และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับในฐานะบุคคลทั่วไป จึงเห็นว่า นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง ทั้งในฐานะเป็นอดีตผู้นำฝ่ายค้านและในฐานะเป็นพรรคฝ่ายค้าน และในฐานะที่เป็นประชาชน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ให้การรับรองและคุ้มครองไว้

การที่จะวินิจฉัยว่า นายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ การกระทำตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ จึงต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ของประเทศ และบทบาทหน้าที่ของนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ประกอบกันด้วย เมื่อสถานการณ์ของประเทศในขณะนั้นอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ และเหตุผลในการเข้ายึดอำนาจของคณะปฏิรูปฯ ดังปรากฏในประกาศแต่งตั้งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปว่า การบริหาร

ราชการแผ่นดินของรัฐบาล อันมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย สลายความรู้สึกรักสามัคคีของชนในชาติอย่างไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ประชาชนส่วนใหญ่เคลือบแคลงสงสัยว่า การบริหารราชการแผ่นดินต่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานอิสระถูกการเมืองครอบงำ ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ แม้หลายภาคส่วนของสังคมจะได้พยายามประนีประนอมคลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่องแล้ว ก็ไม่สามารถสร้างความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสิทธิโดยชอบธรรม ที่จะวิพากษ์วิจารณ์นายกรัฐมนตรีได้ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และข้อความที่กล่าวปราศรัยก็เป็นการโต้ตอบกันในทางการเมือง อันถือเป็นเรื่องระหว่างพรรคการเมืองที่สามารถกระทำได้ตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า การกระทำของนายอภิสิทธิ์ และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำในช่วงเวลาที่สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยอยู่ในภาวะที่ไม่ปกติ และการกล่าวปราศรัยถึงเหตุการณ์ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจนเป็นเหตุให้มีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และการยึดอำนาจโดยคณะปฏิรูป ฯ จึงยังไม่มีลักษณะเป็นการกระทำที่เข้าข่ายตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทำให้การโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในข้อนี้ฟังขึ้น

ส่วนปัญหาว่าการกระทำดังกล่าวของนายอภิสิทธิ์ และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ นั้น พิจารณาเห็นว่า โดยที่มาตรา ๔๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด และมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี อันเป็นการกระทำที่มิบทกำหนดโทษทางอาญา ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ดังนั้น ในปัญหานี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างนายบรรชวริทธิ์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ใสร้ายนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ กรรมการบริหารพรรค และผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยว่า ว่าจ้างสมาชิกพรรคชีวิตที่ดีกว่าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นข้อความเท็จเพื่อให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของนายสุวัจน์ หรือพรรคไทยรักไทยหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามทางไต่สวนได้ความจากถ้อยคำของนายบรรชวริทธิ์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า พันตำรวจโท รุทพล เนาวรัตน์ รองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธร ตำบลบ้านค่าย จังหวัดชัยภูมิ นายไทกร พลสุวรรณ ที่เบิกความรับรองถ้อยคำของพยานที่ให้การไว้ต่อ อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ประกอบบันทึกถ้อยคำของพลตำรวจตรี ประสิทธิ์ ทำดี ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอำนาจเจริญว่า ภายหลังที่นายไทกรรู้ว่า นายบรรชวริทธิ์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่ขาดคุณสมบัติ นายไทกรกับพวกได้ ไปพบนายบรรชวริทธิ์ที่บ้าน ซึ่งเป็นที่ทำการพรรคชีวิตที่ดีกว่า นายไทกรกับพวกไม่พบนายบรรชวริทธิ์ จึงได้บอกกับภริยาของนายบรรชวริทธิ์ว่า นายบรรชวริทธิ์มีความผิดที่ร่วมกันทำเอกสารการสมัคร สมาชิกพรรคอันเป็นเท็จเพื่อส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งโดยที่รู้ว่าสมาชิกพรรคไม่มีสิทธิลงสมัคร รับเลือกตั้ง พรรคประชาธิปไตยจะเอาเรื่องคดีอาญาและจะต้องถูกยุบพรรค ขอให้นายบรรชวริทธิ์รีบ คิดต่อกลับ เมื่อนายบรรชวริทธิ์ทราบจึงได้นำไปปรึกษาพลตำรวจตรี ประสิทธิ์ ทำดี ขณะนั้นดำรง ตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิ นายบรรชวริทธิ์และพันตำรวจโท รุทพล ได้วางแผน นัดนายไทกรไปพบกันที่โรงแรมเดอะแกรนด์ ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ เวลา ๑๔ นาฬิกา โดยให้พันตำรวจโท รุทพลแสดงตัวเป็นทนายความและเป็น หลานของนายบรรชวริทธิ์ และติดกล้องบันทึกภาพและเสียงขนาดเล็กไว้ที่เนกไทของพันตำรวจโท รุทพล เพื่อลอบบันทึกภาพและการสนทนาระหว่างนายบรรชวริทธิ์ กับนายไทกร ครั้นถึงเวลานัด นายไทกรมาตามนัดและมีการสนทนาระหว่างนายไทกร นายบรรชวริทธิ์ กับพันตำรวจโท รุทพล ตามแถบบันทึกภาพและเสียงหมายเลข ร.๑๕๖ ปัญหาในชั้นนี้มีว่า จากการสนทนาระหว่างนายไทกรกับ นายบรรชวริทธิ์ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ ที่พันตำรวจโท รุทพล ลอบบันทึกภาพและเสียงไว้ นายไทกรว่าจ้างให้นายบรรชวริทธิ์ใสร้ายนายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ หรือไม่ จากคำถอดบันทึกการสนทนา คำพูดของนายไทกรที่ว่า “คือ เอา เรารู้กันอยู่แล้ว คุณกันตรง ๆ ที่ได้กระทำผิดไป” แต่นายบรรชวริทธิ์ พูกว่า “กระทำผิดเรื่องอะไร ผมก็ยังไม่รู้ ผมทำผิดอะไร ก็คืออยากจะคุย จะได้บอกให้รู้ว่า เราไม่ได้

ทำผิดอะไร คุณกล่าวหา” แสดงว่าการเริ่มต้นของการสนทนา นายไทรกรได้กล่าวหาว่านายวรรรชวริทธิ์ กระทำความผิด แต่นายวรรรชวริทธิ์ปฏิเสธไม่รู้ที่นายไทรกรกล่าวหาว่านายวรรรชวริทธิ์กระทำความผิดเรื่องอะไร นายไทรกรบอกว่าไม่ได้กล่าวหา และได้พูดถึงนายบุญทวีศักดิ์ว่า “ทีนี้... จะให้ผมช่วยอย่างไร ถ้าถึงแค่ที่บุญทวีศักดิ์จะมีประโยชน์อะไร” นายวรรรชวริทธิ์พูดว่า “นายถมนายสุรพงษ์ก็ได้ เราก็อยาก รู้จักคนที่จ่ายให้เรา เราอยากจะได้ด้วยสิ คุยตรง ๆ ละไม่ได้ดีกว่าหรือ ทำไมต้องให้พวกนี้มาจี้ นี่ก็เรื่อง ที่ผมต้องการ ไอนั้นที่ว่า กิจไทยมันคง ไอนี้ธรรมชาติธรรมโมทั้งคู่ ไอนี้ธรรมาธิปไตย นี่ก็มหา พวกนี้ชื่อ มองในแง่ดีทั้งนั้น ผมงง ผมขอเวลาคิดสักนิด” พันตำรวจโท รุทพลพูดขึ้นว่า “แกย้งง” นายไทรกร พูดอีกว่า “นั่นสิจะ แล้วช่วยแกได้อย่างไร” นายวรรรชวริทธิ์พูดว่า “นั่นสิ ตอนนี้อยู่ยังไม่ออก เหมือนกัน” นายไทรกรพูดว่า “ถ้าแกกล่าวถึงบุญทวีศักดิ์ ประชาธิปัตย์ เขาก็ไม่ยอมลงทุน เพราะว่า มันไม่ถึงไทยรักไทยเพราะว่าบุญทวีศักดิ์มันติดคุกอยู่แล้ว ไม่อยากไปซ้ำเติมเขาอีก ถ้าไม่ถึงไทยรักไทย เขาก็ไม่ยอมลงทุน” นายวรรรชวริทธิ์พูดว่า “ถ้าจะให้ถึง แล้วคุณจะให้ผมทำอะไร” คำพูดของ นายไทรกรที่ว่าถ้าถึงแค่ที่บุญทวีศักดิ์จะมีประโยชน์อะไร และถ้อยคำพูดของนายวรรรชวริทธิ์ที่ว่า เราก็อยาก รู้จักคนที่จ่ายเงินให้เรา แสดงว่านายวรรรชวริทธิ์ยอมรับว่าได้รับเงินโดยได้มีการพูดพาดพิงถึง นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย และนายไทรกรพยายามพูดโน้มน้าวให้นายวรรรชวริทธิ์พูดถึง บุคคลในพรรคไทยรักไทยที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินแก่นายวรรรชวริทธิ์ผ่านนายบุญทวีศักดิ์ เฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนายวรรรชวริทธิ์พูดว่า “ถ้าจะให้ถึง แล้วคุณอยากให้ผมทำอะไร” นายไทรกรตอบว่า “ถ้าไม่ถึง ไทยรักไทย ประชาธิปัตย์เขาก็ไม่ยอมลงทุน เมื่อเขาไม่ลงทุน ลุงก็เลยช่วย” พันตำรวจโท รุทพล พูดว่า “ถ้าถึงไทยรักไทยแล้ว ทางนี้จะช่วยอะไรได้บ้าง มาตกลงกันก่อน” นายไทรกรพูดว่า “ถ้าจะให้ มันถึง ก็ต้องถึงจริง มันต้องมีบุญทวีศักดิ์บอกว่า เอาเงินมาจากคนนั้นคนนี้” ยิ่งชี้ให้เห็นถึงเจตนาของ นายไทรกรที่ต้องการให้นายวรรรชวริทธิ์บอกว่านายบุญทวีศักดิ์เอาเงินมาจากผู้ใดในพรรคไทยรักไทย ส่วนคำพูดต่อมาเป็นเรื่องที่นายวรรรชวริทธิ์และพันตำรวจโท รุทพล พูดจาต่อรองกับนายไทรกรว่า หากนายวรรรชวริทธิ์พูดแล้ว นายวรรรชวริทธิ์จะได้อะไรเป็นการตอบแทน โดยนายไทรกรได้พูดเปรียบเทียบ ว่า “เอจี้ พูดตรง ๆ ข้อมูลนี้ เหมือนนาฬิกา ถ้าไซโก้ มันก็ราคาหนึ่ง ถ้ามีโด้ มันก็ราคาหนึ่ง ทีนี้คนที่ จะพูดแล้วมันได้ประโยชน์ ก็คือลุง แต่ลุงพูดให้ผมฟังเนี่ย ผมก็อยากถามว่าข้อมูลนี้ราคาเท่าไร แต่ว่าถ้าผมไปพูด ผมไปพูด ไม่มีใครเชื่อ มันต้องลุงพูดเอง” รวมทั้งการพูดต่อรองถึงเรื่องที่หาก นายวรรรชวริทธิ์ต้องขึ้นศาล พรรคประชาธิปัตย์ก็จะจัดหาทนายความให้หรือหากนายวรรรชวริทธิ์ต้องหา

ที่อยู่ใหม่ พรรคประชาธิปัตย์จะหาที่อยู่ให้ หรือนายวราวุฒิจะเล่นการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ก็จะจัดการให้ ตลอดทั้งเรื่องค่าใช้จ่ายดำรงชีพของลูกหลานของนายวราวุฒิจะ โดยนายไทรกรยังพูดถึงนางฐิติมา ภาวะดี หรือเจี๊ยบ ที่จะขอลง ส.ส. กรุงเทพ เมื่อนายไทรกรพูดกะยั้งกะยอว่า “ไม่ใช่... พี่ก็พูดไปสิ ห้าล้าน สิบล้าน แปดสิบล้าน ที่นี้จะไปต่อกันของมีไว้ซื้อ ไว้ขาย แต่มันต้องบอกว่าอะไรของโน้น มันเป็นอย่างไร” พันตำรวจโท รุทพล ก็ถามถึงคนที่จะตัดสินใจในพรรคประชาธิปัตย์ว่า “แล้วพูดตรง ๆ ใครจะตัดสินใจ สมมติถ้าผมบอกชื่อคน ๆ หนึ่งไป” นายไทรกรก็พูดว่า “ก็ผมกับเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ เป็นคนตัดสินใจว่าใคร ผมเป็นคนพูดกับท่านว่ามีข้อมูลอย่างนี้ แต่ว่าเขาอายุมากแล้ว หกสิบเจ็ดแล้ว เขาขอมที่จะเป็นพยานและขอให้ท่านกับเขาเป็นพยาน แล้วเขาต้องการคำตอบแทนท่าน ท่านให้เขาไหม เออ... ก็ท่านนี้ ต่อเหลือท่านนี้ได้ไหม แกก็จะบอกมา ถ้าทางนี้ว่า เออ... โอเค จบก็จบ มันก็ได้เสียกันเลย เข้าใจหรือยัง การได้เสีย ยิ่งซ้ำ เคี้ยวเขาก็เป็นคดีก่อน มันก็หมดราคา ถ้าเขาดำเนินคดีพี่ มันทำอะไรไม่ได้นะมันต้องก่อนที่เขาจะทำ” คำพูดของนายไทรกรดังกล่าวเป็นการอ้างเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ที่จะเป็นผู้ตัดสินใจหากนายวราวุฒิจุดถึงคนในพรรคไทยรักไทยที่ให้เงินแก่นายบุญทวีศักดิ์โดยนายไทรกรจะเป็นคนไปต่อเรื่องคำตอบแทนกับเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ให้แก่นายวราวุฒิจะ เมื่อนายวราวุฒิจ้างขอเวลาอีกสองวันเพื่อปรึกษากับภริยาของตน พันตำรวจโท รุทพล พูดคุยกับนายวราวุฒิจะว่า “รับปากเป็นมั่นเป็นเหมาะ พี่เขาจะได้รอได้” นายวราวุฒิจะพูดว่า “ไม่ต้อง เอาเป็นพรงี้ ยังมีอีกอย่าง คุณบอกให้ผมคำมั่น ผมจะได้บอกลูกเมียบ้าง จะได้มีกำลังใจ” นายไทรกรพูดว่า “ไม่ใช่ เราไม่รู้ว่ามันเป็นใคร ถ้าพี่บอกสุวัจน์ มาหาพี่ มันก็ต้องเป็นล้าน มันก็แล้วแต่ชื่อคน” การที่นายไทรกรพูดถึงนายสุวัจน์ดังกล่าว ก็เป็นเพียงการยกตัวอย่างคนในพรรคไทยรักไทยให้นายวราวุฒิจะฟังว่าหากเป็นระดับนายสุวัจน์ คำตอบแทนก็เป็นล้านบาท และเห็นได้ชัดเมื่อนายวราวุฒิจะถามว่า “มันมีสิทธิใช้ไหมละ” และนายไทรกรตอบว่า “มันก็แล้วแต่ชื่อคน ผมก็ประเมินไม่ได้” ซึ่งมีความหมายว่าก็สุดแล้วแต่บุคคลที่นายวราวุฒิจะพูดว่าเป็นใคร มิได้มีความหมายอย่างใดว่านายไทรกรจะให้ นายวราวุฒิจะพูดให้ร้ายแก่นายสุวัจน์ ส่วนที่พันตำรวจโท รุทพลพูดต่อมาว่า “ถ้า สุวัจน์ ลิปตพัลลภ ประมาณหนึ่งล้านได้” จึงมีลักษณะเป็นเพียงต้องการให้นายไทรกรตีคำตอบแทนหากเป็นนายสุวัจน์ นายไทรกรจึงพูดตอบว่า “มันก็ต้องนั้นสิ เพราะแกน” คำพูดหลังจากนี้ เป็นเรื่องที่พันตำรวจโท รุทพลพูดในเชิงหลอกล่อให้นายไทรกรพูดเกี่ยวกับบุคคลอื่นในพรรคไทยรักไทยและการต่อรองผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่นที่พันตำรวจโท รุทพล

พูดว่า “ถ้า ธรรมรักษ์ละ” นายไทรกรพูดว่า “ถ้า ธรรมรักษ์ ก็สองสามคดีแล้ว ก็ไม่เท่าไร เพราะมัน เจอไปแล้วทั้งแผ่นดินไทย พัฒนาชาติไทย โดยเฉพาะมันเป็นตัวเล่นใหม่ ๆ ขึ้นมา ทิศทางการเมือง มันต้องดูครบวงจร” จนกระทั่งมีการพุดจาระหว่างนายไทรกรกับพันตำรวจโท รุทพล ซึ่งในช่วงนี้ น่าจะเป็นช่วงที่นายวรรธวรวิทย์เข้าห้องน้ำ นายไทรกรพูดว่า “เอาละ พวกกันตรง ๆ แก่ออยากได้เงิน เท่าไร” พันตำรวจโท รุทพลพูดว่า “ผมไม่รู้จริง ๆ ถ้าพูดไปแล้ว แก่อจะติดคุกหรือเปล่า เป็นการ อะไรหรือเปล่า อย่างไร” นายไทรกรพูดว่า “ลองถามแกซิ แก่อจะใช้เงินซักเท่าไร ผมก็จะได้รู้” พันตำรวจโท รุทพลจึงพูดว่า “ผมเข้าใจพิวว่า มันจะต้องรู้ว่ามันเป็นใคร” คำพูดของพันตำรวจโท รุทพลดังกล่าว น่าจะหมายถึงนายบุญทิวศักดิ์ซึ่งจะรู้ว่าคนในพรรคไทยรักไทยที่ให้เงินแก่นายบุญทิวศักดิ์เป็นใคร เมื่อนายวรรธวรวิทย์กลับมาแล้ว นายไทรกรจึงพูดว่า “ต้องรีบนะ ถ้าถึงว่าไม่เอาแล้ว แก่อจะช่วย เพราะทางการเมืองมันพลิกเร็ว ตามตรง ๆ เถอะลุงอยากได้เงินเท่าไร” นายวรรธวรวิทย์พูดว่า “ก็อยากได้มันก็ดี” นายไทรกรพูดว่า “เท่าไร เท่าไร เท่าไร จำนวน จำนวน” จนมาถึง นายวรรธวรวิทย์พูดว่า “เข้าใจ ผมได้คุยอย่างนี้แล้วก็ดีใจ” นายไทรกรจึงพูดว่า “แต่ลุงต้องเตรียมเรื่อง ของเอกสาร คำทนายมันเยอะนะ เป็นล้านนะ คำทนาย” ตอนท้ายของแถบบันทึกภาพและเสียง นายไทรกรยังพูดว่า “วันนี้ ถ้าลุงบอกว่าตกลงกันได้ ผมจะโทรหาเลย เข้าไปคุยเลย เข้าไปคุยเลย แก่ออยู่ ถึงตี ๑ ตี ๒ ถ้าจะมีคนมาคุยเอาให้เร็ว เขาก็จะได้ฮั้วเรา ไม่ใช่ฮั้ว หมายถึง ไม่ใช่ฮั้วไปมา แต่ฮั้วให้รอด ต้องไปคิดว่าให้มันถึงจริง ผมรู้ผมว่าจะไม่ถึงไม่รู้จะช่วยอย่างไร เขากำลังเล่นกันเฉพาะ กกด. ไม่ได้จะทำยังไงนะ ถ้าถึงบุญทิวศักดิ์ มันไม่ได้เรื่องเลย แล้วบุญทิวศักดิ์ มันไม่บอกใช้ไหม” และ นายไทรกรพูดต่อมาว่า “ต้องให้มันจบ โทรไปหาบุญทิวศักดิ์ มึงจะทำยังไง มีไทยรักไทยอยู่เบื้องหลัง คุยกับมัน ให้พูดออกมา ลุงไม่ไปหาบุญทิวศักดิ์ที่บ้านหรือ” พันตำรวจโท รุทพลถามว่า “แล้วพี่เคย ไปหรือเปล่า อยู่ตรงไหน” นายไทรกรตอบว่า “ผมจำไม่ได้ว่ามันอยู่ตรงไหน ผมเคยไปอยู่ เคยไปตอน กลางคืน ตี ๒ แล้ว ก็มีคนนำทางไปจะเอาอย่างไร จะยอมติดคุกหรือจะเอาอย่างไร” นายวรรธวรวิทย์พูดว่า “ช่วยหาทางออกให้ที” นายไทรกรพูดว่า “ถ้าถึงไทยรักไทย ลุงออกได้ทันที” พันตำรวจโท รุทพล จึงพูดว่า “พี่สะดวกวันไหนละ ถ้าป้าเขาตัดสินใจแล้ว ผมจะมาคุยด้วย” นายไทรกรพูดว่า “ก็ได้ แต่เอาให้มันถึง” นายวรรธวรวิทย์พูดว่า “ทีนี้ละ ก็จะไปหาทางตัวนี้” นายไทรกรพูดว่า “ตอนนี้ทางไปถึงที่ลุง มันไม่ไปถึงต่อ” พันตำรวจโท รุทพลว่า “ตอนนี้ผมพูดในฐานะคนนอกไม่ได้เล่นการเมือง ตอนนี้ประชาธิปไตยต้องการให้ถึงไทยรักไทย” นายไทรกรตอบว่า “ใช่” พันตำรวจโท รุทพลพูดว่า

“เออ...สุภารัตน์ฯ ไม่โดน ธรรมรักษ์โดนแล้ว” นายไทรกรจึงพูดว่า “คืออย่างนี้ ในไทยรักไทย ใครก็ได้ ขอให้เป็น ส.ส. ในไทยรักไทย ถ้าถึงคนใหญ่ ก็คิดว่าคนเล็ก มันเหมือนมิได้ ราได้ ชิติเซ็น แต่คุณต้องทำให้มันถึงให้ได้และลุงต้องเก็บหลักฐานที่เขาโอนเงินให้ลุง ๕,๐๐๐ หรือ ๑๐,๐๐๐ ลุงต้องเตรียมหลักฐาน ตรงนี้มาหมดไมอย่างนั้น ลุงจะไม่มีน้ำหนัก ใ้บุญทวีศักดิ์ มันส่งเงินให้ลุงเท่าไรแล้วใ้บุญทวีศักดิ์มันบอกว่านายมันที่ชื่ออะไรในไทยรักไทย” จากคำสนทนาระหว่างนายไทรกร นายวรรชวริทธิ์ และพันตำรวจโท รุทธพลดังกล่าวมาทั้งหมด ไม่มีข้อความตอนใดที่บ่งชี้ว่า นายไทรกร ว่าจ้างให้นายวรรชวริทธิ์ใ้ร้ายสมาชิกหรือบุคคลใดในพรรคไทยรักไทย ไม่ว่าจะป็นนายสุวัจน์ดังที่ผู้ร้องอ้างก็ตาม คำพูดของนายไทรกรตอนท้าย ยังแสดงอย่างชัดเจนว่า การสนทนาดังกล่าว นายไทรกร ต้องการหาหลักฐานจากนายวรรชวริทธิ์เพื่อผูกมัดบุคคลหรือสมาชิกพรรคไทยรักไทยที่จ่ายเงินให้นายวรรชวริทธิ์ผ่านนายบุญทวีศักดิ์หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย ส่วนมูลเหตุชักจูงใจที่ทำให้ นายไทรกรกระทำการเช่นนั้น ก็เนื่องมาจากตามแนวทางใ้สวนใ้ได้ความว่า ในคืนวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒ นาฬิกา นายไทรกรใ้ไปหานายบุญทวีศักดิ์หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทยที่บ้านของนายบุญทวีศักดิ์กับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ นายถาวร เสนเนียม กับคณะ นายสุขสันต์ ชัยเทศ และนายชวการ โตสวัสดิ์ โดยนายสุเทพต้องการใ้หลักฐานแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทยที่มีการติดต่อรายชื่อสมาชิกพรรคจากนายบุญทวีศักดิ์ตามที่นายสุขสันต์และนายชวการเปิดเผยต่อนายสุเทพ เมื่อสาระสำคัญของการสนทนาระหว่างนายไทรกรกับนายวรรชวริทธิ์ตามแถบบันทึกภาพและเสียงประกอบเอกสาร ไม่มีข้อความใ้ที่นายไทรกรว่าจ้างนายวรรชวริทธิ์ใ้ร้ายนายสุวัจน์กรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยดังที่ผู้ร้องอ้าง ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างนายวรรชวริทธิ์ ดันติภิมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ใ้ดีกว่า ใ้ร้ายนายสุวัจน์ ใ้ปลดพัฒนกรรมการบริหารพรรคและผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยว่า ว่าจ้างสมาชิกพรรคชีวิตที่ใ้ดีกว่าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นข้อความเท็จเพื่อให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของนายสุวัจน์หรือพรรคไทยรักไทยตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่เป็นสาระแก่คดีอีกต่อไป จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปัทมา ชายเกตุ นายเกษมสันต์ ยอดสุรางค์ และนายนิติธรรมวัฒน์ รัตนสุวรรณ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ นางสาวปัทมา ชายเกตุ นายไชยวัฒน์ มณีรัตน์ และนายนิติธรรมวัฒน์ รัตนสุวรรณ ผู้สมัครสมาชิกพรรคคนขอปลดหนี้ได้เดินทางไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลาใหม่ที่อาคารรับสมัครภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา แต่นางสาวปัทมา และนายไชยวัฒน์สมัครรับเลือกตั้งในวันดังกล่าวไม่ได้ ส่วนนายนิติธรรมวัฒน์สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดสงขลาได้คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า นายถาวร เสนเนียม รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายวินัย เสนเนียม นายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายเจือ ราชสีห์ และนายประพร เอกอรุ ได้ร่วมกับนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุรยา คนสนิทนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองหัวหน้าพรรคซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวกซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งของนางสาวปัทมา นายเกษมสันต์ และนายนิติธรรมวัฒน์ หรือไม่ ในประเด็นข้อนี้ ตามทางใต้สวนได้ความจากพันตำรวจตรี ถาวร พันตำรวจเอก พงษ์ศักดิ์ นายอนุทาท สุภัทรประทีป และนายธวัช หล้าเบญญีสะ ว่า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๕ ได้มีกลุ่มรักสงขลาทางเดินที่ ๒ หลัง ชุมนุมกันที่บริเวณหน้าที่ทำการรับสมัครประมาณ ๔๐ ถึง ๕๐ คน โดยมีนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุรยา ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนคลื่น FM 97 เมกกะเฮิรต เป็นหัวหน้าแกนนำกล่าวปราศรัยเรียกร้องให้ประชาชนชาวสงขลามาร่วมชุมนุมและขอร้องมิให้ผู้สมัครจากพรรคการเมืองพรรคเล็กอื่นลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทย สลับกับกล่าวโจมตีรัฐบาลและพรรคไทยรักไทย วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ นายชาติก็ยังเป็นแกนนำกล่าวปราศรัยโจมตีรัฐบาลและพรรคไทยรักไทย เช่นเดิมและขอเรียกร้องพรรคการเมืองพรรคเล็กให้ล้มเลิกการสมัครและมีการตะโกน โห่ ดบมือ เป็นระยะ ๆ สลับกับการกล่าวโจมตีให้ร้ายกัน และมีผู้ชุมนุมประมาณ ๑๐๐ ถึง ๒๐๐ คน เวลาประมาณ ๕.๓๐ นาฬิกา นางสาวกนกพร สวัสดิ์ฤทธิธณ ผู้สมัครพรรคพลังประชาชนเดินทางมาสมัคร แต่ผู้ชุมนุมไม่ทราบว่านางสาวกนกพรเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อกลุ่มผู้ชุมนุมทราบว่ามิใช่ผู้สมัครจากพรรคเล็กมาสมัครจึงมีปฏิกิริยาได้ตอบโหล่งขับไล่นางสาวกนกพร ทำให้นางสาวกนกพรกลัวไม่กล้าออกไป และตามบันทึกถ้อยคำของนายอนุทาทยังได้ความอีกว่า ผู้ชุมนุมได้ตะโกนผ่านโทรโข่งด้วยวาจาหยาบคาย

และคำด้วยถ้อยคำเสียดสีต่าง ๆ นายอนุทินได้ออกนางสาวกนกพรว่า รอให้เหตุการณ์สงบก่อนแล้วค่อยกลับ ตรงกับบันทึกถ้อยคำของนายสมพร ใช้บางยาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์และให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ขณะนางสาวกนกพรเดินเข้าไปยังสถานที่ที่รับสมัคร กลุ่มผู้ชุมนุมยังไม่ทราบว่า เป็นผู้สมัคร เมื่อนางสาวกนกพรยื่นใบสมัคร กลุ่มผู้ชุมนุมก็ได้ทราบ ผู้ชุมนุมบางส่วนได้เข้ามาที่ข้างสถานที่ที่รับสมัครและสามารถมองเห็นกันได้ใช้โทรโข่งพูดตะโกนโห่คำด้วยถ้อยคำหยาบคายและไล่ให้ออกไปอย่ามาสมัครเลย และให้นางสาวกนกพรแสดงตัวให้ดูหน้าหน่อยว่า ผู้นี้หรือจะมารับใช้ชาวสงขลาพร้อมตะโกนและโห่ตลอดเวลา ทำให้นางสาวกนกพรตกใจกลัวไม่กล้ากลับออกไป ได้ความจากถ้อยคำของพันตำรวจตรี ถาวร พันตำรวจเอก พงษ์ศักดิ์ นายอนุทิน สุภัทรประทีป และนายรัช หล้าเบ็ญตะ ต่อไปว่า เวลาต่อเนื่องกันนั้น นายวันชัย ปริญาศิริ ผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทยได้เดินทางมาถึง กลุ่มผู้ชุมนุมได้โห่กับตะโกนคำและกล่าวโจมตี ขว้างขวดน้ำพลาสติก นายชาติได้ประกาศให้เฉพาะนายวันชัยกับผู้ติดตามเข้าไปสมัคร นอกนั้นห้ามมิให้เข้า กลุ่มผู้ชุมนุมกับกลุ่มผู้สนับสนุนนายวันชัยต่างตะโกนคำกันและกัน จนมีการชุลมุนและมีการแยกทั้งสองฝ่ายออกจากกันเพื่อมิให้เกิดการปะทะกัน เมื่อพันตำรวจตรี ถาวรกับพวกแยกสองกลุ่มออกจากกันแล้ว จึงได้นำนายวันชัยกับพวกเข้าไปในสถานที่ที่รับสมัคร ระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่อีกส่วนหนึ่งได้นำนางสาวกนกพรออกจากสถานที่ที่รับสมัคร หลังจากนั้นนายวันชัยสมัครเสร็จและจะออกจากสถานที่ที่รับสมัคร กลุ่มผู้ชุมนุมก็ยังตะโกนโห่ไล่ ต่อมาเวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา นายวีระวัฒน์ พรหมคง ผู้สมัครสังกัดพรรคประชากรไทยได้เดินทางมาสมัคร และเวลาประมาณ ๑๖ นาฬิกา นายไชยวัฒน์ มณีรัตน์ นายนิติธรรมวัฒน์ และนางสาวปัทมา ผู้สมัครสังกัดพรรคคนขอปลดหนี้ได้เดินทางโดยรถยนต์ตู้มาถึง กลุ่มผู้ชุมนุมได้ตะโกนคำไล่และขอร้องไม่ให้สมัคร และเกิดชุลมุนกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครได้เข้าไปแยก จึงหวนั้น มีผู้ชุมนุมเข้าไปประชิดแล้วก็กราบ นายวีระวัฒน์ผู้สมัคร และขอร้องไม่ให้สมัคร แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครก็ได้พาผู้สมัครทั้งสองพรรคเข้าไปในสถานที่ที่รับสมัคร โดยนายวีระวัฒน์สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดสงขลา ได้ความจากถ้อยคำของนายอนุทินว่าขณะผู้สมัครสังกัดพรรคคนขอปลดหนี้ลงจากรถ กลุ่มผู้ชุมนุมรู้ว่าผู้สมัครจากพรรคเล็กมาสมัครเพิ่มเติมอีก ได้มีการขว้างขวดน้ำพลาสติก สาดน้ำ และโห่ไล่ ขณะนางสาวปัทมาลงจากรถเป็นคนสุดท้าย กลุ่มผู้ชุมนุมเข้าไปที่รถขัดขวางไม่ให้เข้าไปสมัครและมีการชื้อแย่งจุดกระชากกันจนนางสาวปัทมาซึ่งมีอาการตกใจเกือบล้ม แต่นายอนุทินประคองไว้ทัน จากนั้น

พยานได้พาผู้สมัครเข้าไปในสถานที่ที่รับสมัคร ส่วนคนขับรถผู้ตกใจกลัวจึงได้ขับรถพาผู้ที่อยู่ในรถออกไป นายชาติได้พูดผ่านเครื่องขยายเสียงลักษณะข่มขู่แกมขอร้องไม่ให้ผู้สมัครเข้าไปสมัคร นายสมพร ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาได้ให้ถ้อยคำด้วยว่า เมื่อกลุ่มของพรรคคนขอปลดหนี้เดินทางโดยรถยนต์มาถึงหน้าประตูทางเข้าก็มีเสียงโห่ไล่ คำคำหาญ ขณะผู้สมัครลงจากรถได้เกิดการชุมนุมเข้าไปประชิดตัวผู้สมัครและมีการชื้อแย่งผลักดันกันจนเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือผู้สมัคร นายณัฐนาท ซึ่งเป็นนายอำเภอเมืองสงขลา กับเจ้าหน้าที่ได้เข้าไปแยกแล้วนำผู้สมัครเข้าไปสมัครได้เรียบร้อย นางสาวปัทมาเบิกความว่า เมื่อพยานไปถึงสถานที่ที่รับสมัคร มีผู้ชุมนุมจำนวนมาก พยานตกใจว่าเกิดอะไรขึ้น พยานลงจากรถก็ได้มีผู้ชุมนุมเข้ามาชื้อแย่งเอกสารจนเซถลา นายอำเภอและเจ้าหน้าที่ได้พาพยานและนายไชยวัฒน์เข้าไปสมัคร แต่พยานสมัครไม่ได้เพราะมารู้ว่าเอกสารที่ติดตัวมาไม่ครบและหมดเวลารับสมัคร ภายหลังทราบว่าเอกสารที่ไม่ครบดังกล่าวได้ตกลงและเจ้าหน้าที่ในรถเก็บได้ ส่วนนายนิติธรรมวัฒน์ที่เดินทางไปสมัครพร้อมกับนางสาวปัทมาแม้จะสมัครได้ แต่ก็ได้รับความตามบันทึกถ้อยคำ ว่า พยานลงจากรถเป็นคนแรกได้มีผู้ชุมนุมประมาณ ๓ ถึง ๔ คน เข้ามาถึงพยานและพูดทำนองข่มขู่ไม่ให้สมัครแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พาพยานฝากกลุ่มผู้ชุมนุมเข้าไปสมัคร แม้นางสาวปัทมาและนายนิติธรรมวัฒน์มีส่วนเกี่ยวข้องในคดี แต่คำของพยานทั้งสองสอดคล้องตรงกับถ้อยคำของพันตำรวจตรีถาวร พันตำรวจเอก พงษ์ศักดิ์ นายณัฐนาท นายสมพร และนายรัช ดังกล่าว ถ้อยคำของพยานจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ เมื่อพิจารณาประกอบกับภาพถ่าย เชื่อว่าการชุมนุมดังกล่าวแม้ไม่มีอาวุธแต่ก็มีได้กระทำไปโดยสงบ หากแต่มีการกระทำต่อนางสาวปัทมาและนายนิติธรรมวัฒน์ในลักษณะที่ทำให้ผู้สมัครทั้งสองคนไม่สะดวกที่จะเข้าไปสมัครรับเลือกตั้งได้ตามปกติ อันเป็นการขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร ตรงกับผลการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่มีนาวาอากาศเอก ณัฐนนท์ ทองนะ เป็นประธานอนุกรรมการ เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดสงขลา ได้มีประกาศไม่รับรองสิทธิการรับเลือกตั้ง เนื่องจากคณะกรรมการเลือกตั้งยังไม่รับรองผลคะแนนเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ ซึ่งนายนิติธรรมวัฒน์ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดสงขลาด้วยก็ตาม ก็ไม่มีผลลบถึงการกระทำอันเป็นการขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครทั้งสองดังกล่าว คำเบิกความของนายแพทย์เกรียงศักดิ์ หลิวจันทร์พัฒนา นายณรงค์ สุขจันทร์ ปลัดอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ซึ่งขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ นายไพฑูรย์ เจ๊ะเฮ ผู้ดำเนินการการเลือกตั้ง

ประจำจังหวัดสงขลา และพันตำรวจเอก (พิเศษ) สุธรรม วรรณตุง ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดสงขลา พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่อ้างว่า ไม่มีการจัดขบวนผู้สมัครเสียเลยนั้น จึงไม่มีน้ำหนักรับฟัง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า กลุ่มผู้ชุมนุมที่มีนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา เป็นแกนนำในการชุมนุมได้ จัดขบวนการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของนางสาวปัทมาและ นายนิติธรรมวัฒน์ผู้สมัครพรรคคนขอปลดหนี้จริง

ปัญหาต่อมาที่ว่า นายถาวร เสนเนียม รองเลขาธิการพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายวินัย เสนเนียม นายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายเจือ ราชสีห์ และนายประพร เอกอรรุ ได้ร่วมกับนายชาติและกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าวหรือไม่ นั้น ตามทางได้สวนคงได้ความจากคำเบิกความของนายทวีศักดิ์ ทวีรัตน์ ผู้สมัครพรรคไทยรักไทย เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสงขลา ว่า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๕ พยานดำเนินการสมัครเสร็จสิ้นเมื่อเวลา ๑๑ นาฬิกา แล้วไปรับประทานอาหารเที่ยง หลังจากนั้นพยานได้ขับรถผ่านไปในพื้นที่รับสมัครเห็นนายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายเจือ ราชสีห์ นายวินัย เสนเนียม และอีกคนหนึ่งจำไม่ได้ ในระยะ ๓๐ เมตร พุดคุยกับผู้ชุมนุม และยังเบิกความยืนยันว่า ขณะที่เห็นบุคคลทั้งสี่อยู่ในช่วงเวลาประมาณ ๑๓ นาฬิกา ไม่เกิน ๑๔ นาฬิกา แต่นายวันชัย ปริญญาศิริ ผู้สมัครพรรคไทยรักไทย เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดสงขลา เบิกความว่า พยานพบนายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายเจือ ราชสีห์ นายวินัย เสนเนียม และนายประพร เอกอรรุ พุดคุยอยู่กับผู้ชุมนุมในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา ถ้อยคำของพยานทั้งสองดังกล่าวเพิ่มเติมในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ภายหลังจากที่ให้การครั้งแรกแล้วประมาณเดือนเศษ มิได้ให้การในครั้งแรกในวันเดียวกับวันที่นายทวีศักดิ์ไปให้การในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๕ ถ้อยคำของพยานทั้งสองจึงไม่อาจรับฟังได้ ทั้งคดีได้ความจากนายธวัช หล้าเบ็ญเฐะ ผู้สื่อข่าวเดลินิวส์ ซึ่งไปทำข่าวการชุมนุมในวันที่ ๘ และ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ เบิกความว่า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๕ ไม่มีสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปที่บริเวณที่รับสมัครและที่มีการชุมนุม แต่ในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ มีอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายวิรัตน์ กับพวก ไปยื่นเอกสารเกี่ยวกับการร้องเรียนการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครพรรคการเมืองพรรคเล็กในเขตเลือกตั้งที่ ๕ ตรงกับทางนำสืบของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่นำสืบว่า ในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๙ นาฬิกาเศษ นายวินัย เสนเนียม นายวิรัตน์ กัลยาศิริ นายเจือ ราชสีห์ และนายประพร เอกอรรุ ได้นำเอกสารพยานหลักฐานมีแผ่นซีดีและเงินไปยื่นต่อนายไพฑูรย์ เจ๊ะแส ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสงขลาตามเอกสารหมายเลข ๓.๒๐๑ และ

ภาพถ่ายหมาย ถ.๒๐๘ โดยนายเจือ พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความว่า บริเวณที่นำหนังสือร้องเรียนและหลักฐานเกี่ยวกับการทุจริตไปยื่นกับนายไพฑูรย์กับบริเวณที่มีกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงอยู่คนละบริเวณกัน และมีรั้วกั้น ส่วนนายถาวรนั้นไม่มีพยานคนใดยืนยันว่าเห็นนายถาวรอยู่ในกลุ่มผู้ชุมนุมในวันที่ ๘ หรือ ๙ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยนายถาวรพยานผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความยืนยันอีกว่าวันที่ ๘ และ ๙ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานอยู่บ้านซึ่งห่างจากสถานที่ที่รับสมัครเลือกตั้งประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ชื่อนำสืบของพยานผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือได้ว่า คดีฟังไม่ได้ว่า นายถาวร เสนเนียม รองเลขาธิการพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายวินัย เสนเนียม นายวิรัตน์ กัลยาศิรินทร์ นายเจือ ราชสีห์ และนายประพร เอกอรุ ได้ไปอยู่ร่วมในกลุ่มของผู้ชุมนุมตามที่อยู่ของนายวันชัย และนายทวีศักดิ์ ข้อที่อ้างว่านายชาติเป็นคนสนิทนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ได้ให้นายไตรรงค์มาเบิกความยืนยันได้ชัดเจนว่า พยานไม่มีความสัมพันธ์อันใดหรือเกี่ยวข้องกับนายชาติเลย ทั้งนายชาติก็ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ถ้าฟังแต่เพียงมีภาพถ่ายของนายไตรรงค์ แขนงอยู่ในที่ทำงานของนายชาติ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่านายชาติเป็นคนสนิทหรือมีความเกี่ยวข้องกับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้สมัครสมาชิกพรรคคนขอปลดหนี้ตามคำร้อง

ประเด็นที่สี่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้เห็นเป็นใจให้นายทักษิณ กี่สู่นำนางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎู ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แล้วจัดแถลงข่าวกล่าวหาพรรคไทยรักไทยว่า ว่าจ้างให้บุคคลทั้งสามสมัครรับเลือกตั้งอันเป็นเท็จ หรือไม่

ตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า นางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎู ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ต่างเบิกความรับรองบันทึกถ้อยคำของพยานทั้งสามตรงกันว่า นายทักษิณ กี่สู่น เป็นผู้ติดต่อให้พยานทั้งสามจัดเตรียมสำเนาวุฒิการศึกษา สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นางอมรรัตน์ กี่สู่น ภริยานายทักษิณได้พาพยานทั้งสามเดินทางจากจังหวัดตรังไปกรุงเทพมหานคร แล้วไปที่โรงแรมลิเบอร์ตี้ เมื่อพยานทั้งสามกรอกใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และได้รับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พร้อมกับซองเอกสารและเงินคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท พยานทั้งสามได้มอบเงินจำนวนดังกล่าวให้นางอมรรัตน์ จากนั้นนางอมรรัตน์ก็พาพยานทั้งสามเดินทางกลับจังหวัดตรัง รุ่งขึ้นวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทักษิณ

และนางอมรรัตน์ได้พาพยานทั้งสามไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง เขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ตามลำดับ และนางสาวนิภา กับนายสุวิทย์เบิกความว่า เมื่อเดินทางไปถึง โรงแรมลิเบอร์ตี้ นายไวท์หรือนายประสาน ผดุงการ พี่ชายนางอมรรัตน์ ออกมารับที่หน้าโรงแรม เมื่อเข้าไปในโรงแรมได้พบนายเจ้ ดอกจิก หรือประมวล ชุกล่อม ซึ่งเป็นผู้พาพยานทั้งสามไปถ่ายรูป และตรวจสุขภาพเพื่อทำใบรับรองแพทย์ สอดคล้องกับนายทักษนัยที่เบิกความรับว่า เมื่อต้นเดือน มีนาคม ๒๕๔๕ นายไวท์หรือประสาน พี่ชายนางอมรรัตน์ ปรึกษาพยาน ได้โทรศัพท์บอกนางอมรรัตน์ ว่า นายเจ้ต้องการให้หาบุคคลผู้ที่จะปริญญาศรีและอยู่ในจังหวัดตรัง ๔ คน หลังจากนั้นนายเจ้ยังได้ โทรศัพท์มาหานางอมรรัตน์อีก นางอมรรัตน์จึงขอให้พยานช่วยหาบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่นายเจ้ ต้องการ พยานจึงได้ติดต่อนางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ให้จัดเตรียมเอกสารสำเนาวุฒิ การศึกษา สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน แล้วให้นางอมรรัตน์พาบุคคลทั้งสาม ไปกรุงเทพมหานครในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงเชื่อได้ว่านายทักษนัยและนางอมรรัตน์รู้ว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ เพิ่งสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ การที่นายทักษนัยพาบุคคลทั้งสามไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้ง ที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทักษนัยซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจิว และเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ของนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย นายทักษนัยย่อมจะต้องรู้ ว่านางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ เป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากมิได้เป็น สมาชิกพรรคการเมืองเป็นเวลาติดต่อกันถึงเก้าสิบวันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ปัญหาว่า นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้เห็นเป็นใจกับการ กระทำดังกล่าวของนายทักษนัยด้วยหรือไม่ นั้น ได้ความจากคำให้สัมภาษณ์ของนายเจ้ ดอกจิก หรือ นายประมวล ชุกล่อม ในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ยอมรับว่า นายเจ้เป็นผู้ ประสานงานหาผู้สมัครในจังหวัดตรังให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อได้รับแจ้งว่าหาผู้สมัครได้แล้ว ๓ คน นายเจ้จึงบอกให้พยานทั้งสามมาที่โรงแรมลิเบอร์ตี้ ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้เป็นศูนย์ ประสานงานหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยนายเจ้รอประสานงานอยู่ที่โรงแรมดังกล่าว สอดคล้องกับ ข้อเท็จจริงที่ได้ตามทางไต่สวนว่า นางอมรรัตน์ได้รับการติดต่อจากนายไวท์ซึ่งเป็นพี่ชายนางอมรรัตน์ และนายเจ้ ดอกจิก ขอให้นางอมรรัตน์หาบุคคลผู้ที่จะปริญญาศรีและมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดตรัง

จำนวน ๔ คน นางอมรรัตน์ได้ขอให้นายทักษนัยซึ่งเป็นสามีช่วยติดต่อกหาผู้ที่มีคุณสมบัติมาสมัครรับเลือกตั้ง การที่นายทักษนัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับหาบุคคลผู้สมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วพาไปสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว เชื่อได้ว่าเป็นการช่วยเหลือนางอมรรัตน์ภริยาของตนที่ได้รับการติดต่อจาก นายไวน์พี่ชายนางอมรรัตน์ที่ให้นางอมรรัตน์หาผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดจริง อันถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ในระหว่างสามีภริยา ส่วนที่นางบุษยมาศ กลิ่นเพชร เจ้าของและบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตรงแนวหน้า ลงพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ประจำวันวันที่ ๑๖ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ว่า วิชามาร โพล! โยนบาป ทรท. นั้น ได้ความจากนางบุษยมาศว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับ นายทักษนัยที่พานางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ไปสมัครรับเลือกตั้ง และนางบุษยมาศอ้างว่าได้ยินนางสาวนิภาบอกว่าเงินค่าสมัครไม่พอ แล้วเดินออกไปที่ประตูโดยมีนายทักษนัยเดินตามออกไป เมื่อนางสาวนิภากลับมาอีกปรากฏว่ามีค่าสมัครพอ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่นางบุษยมาศกล่าวหา นายทักษนัยพาบุคคลทั้งสามมาสมัครและออกค่าสมัครให้แก่นางสาวนิภา ซึ่งมีใช้ข้อเท็จจริงโดยตรงถึง นายสาทิตย์ ข้อความที่นางบุษยมาศลงพาดหัวข่าวดังกล่าว จึงเป็นเรื่องการนำเสนอหัวข้อข่าวตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏแก่นางบุษยมาศ ทั้งเป็นลักษณะการเขียนข่าวไปตามความเห็นของนางบุษยมาศที่คาดหมายในฐานะที่เป็นนักหนังสือพิมพ์และเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งในเรื่องค่าสมัครรับเลือกตั้ง นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ต่างบอกความว่า วันที่ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานแต่ละคนได้รับเงินจากเจ้าหน้าที่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พร้อมซองเอกสารมาคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท แล้วได้มอบให้นางอมรรัตน์ และในวันที่นายทักษนัยพาพยานทั้งสามไปสมัครรับเลือกตั้ง พยานทั้งสามบอกความตรงกันว่า ก่อนไปสมัคร นายทักษนัยได้ให้เงินพยานคนละ ๕,๐๐๐ บาท แล้วไม่พอได้ไปเบิกบัญชีที่ธนาคารออมสิน สาขาตรง อีกคนละ ๑๐,๕๐๐ บาท และได้ซื้อแคชเชียร์เช็คค่าสมัครคนละ ๓,๐๐๐ บาท เมื่อสมัครเสร็จแล้วก่อนกลับบ้านนายทักษนัยก็ให้เงินพยานอีกคนละ ๒,๐๐๐ บาท จึงนำเชื่อว่าเงินที่นายทักษนัยให้นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ดังกล่าวเป็นเงินที่บุคคลทั้งสามได้รับมาจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และได้ให้นางอมรรัตน์ในวันที่ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่วนที่ร้อยตำรวจเอก มนูญ วิเชียนนิตย์ ได้ทำบันทึกกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ระหว่างที่ร้อยตำรวจเอก มนูญ สอบปากค่านางบุษยมาศ กลิ่นเพชร นายสาทิตย์ได้โทรศัพท์ต่อว่า ร้อยตำรวจเอก มนูญ ว่า ทำไม่ไม่ทำหนังสือเชิญนายสิโรตม์ วินสน ไปให้ถ้อยคำ เมื่อร้อยตำรวจเอก

มณูญ ซึ่งแจ้งว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนไม่สามารถทำหนังสือได้ทันและยังขอให้นายสาทิศช่วยแจ้งนายสิโรตม์ มาให้การด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวหากนายสาทิศใช้คำพูดในลักษณะต่อว่าจริง ร้อยตำรวจเอก มณูญ คงไม่ขอความร่วมมือจากนายสาทิศและนายสาทิศคงไม่แจ้งให้นายสิโรตม์ไปให้การกับร้อยตำรวจเอก มณูญ ที่ร้อยตำรวจเอก มณูญ ทำบันทึกดังกล่าว โดยใช้ถ้อยคำว่าต่อว่า เป็นการใช้ถ้อยคำที่เกิน เลยไปบ้าง ทั้งนายสิโรตม์เคยเป็นอดีตผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสาทิศ จึงมีเหตุผลที่ นายสิโรตม์จะขอคำแนะนำเรื่องที่ได้รับโทรศัพท์จากอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเรียกไปให้ การโดยไม่มีหนังสือเชิญหรือหมายเรียก และการที่นายสาทิศโทรศัพท์ไปสอบถามอนุกรรมการ สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวนี้ จึงยังไม่พอฟังเป็นพิรุช นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่ามี พยานหลักฐานใดที่แสดงว่านายสาทิศเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำของนายทักษัญ

ส่วนที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เข้ามาเกี่ยวข้องได้ความตามบันทึกถ้อยคำของนางรัชฎา ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสิโรตม์ไปทำธุระในหมู่บ้านแล้วพบกับบิดานางรัชฎาซึ่งรู้จักกันมา ก่อน บิดานางรัชฎาจึงเล่าเรื่องที่นางรัชฎาไปสมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมัครรับเลือกตั้งใน เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดตรัง นายสิโรตม์บอกว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย บิดานางรัชฎาจึงให้ นางรัชฎาไปตามนางสาวนิภาและนายสุวิทย์ แต่นายสุวิทย์ไม่อยู่ นางรัชฎาได้โทรศัพท์เรียกนายทักษัญ มาพบแล้วปรึกษากันว่าจะทำอย่างไร นายทักษัญก็บอกว่าจะพาไปที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่กรุงเทพมหานคร วันรุ่งขึ้นนางรัชฎาไปหานายสุวิทย์แล้วบอกเรื่องเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบ เก้าสิบวันเป็นความผิดให้นายสุวิทย์ทราบ จากนั้นนายทักษัญได้พานางรัชฎา นางสาวนิภา และนายสุวิทย์ โดยสารขึ้นเครื่องบินเข้ากรุงเทพมหานคร ตามพฤติการณ์แสดงว่านายทักษัญได้พานักลตทั้งสาม ไปหานายสุเทพ เพื่อให้ นายสุเทพช่วยเหลือ นายสุเทพจึงแนะนำให้บุคคลทั้งสามทำหนังสือลาออกจาก การเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วจัดแถลงข่าวในวันเดียวกันตามข้อเท็จจริงที่ได้รับจากบุคคล ทั้งสาม ตามแถบบันทึกภาพและบันทึกเสียงและคำถอดแถบบันทึกเสียง โดยไม่ปรากฏว่ามีข้อความใดที่ ให้ร้ายพรรคไทยรักไทย ทั้งนางสาวนิภา นางรัชฎา และนายสุวิทย์ เบิกความตรงกันว่า ในวันที่พยาน ทำหนังสือลาออกจากสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และมีการแถลงข่าว ที่กรุงเทพมหานครไม่มีการใส่ร้ายหรือพูดให้ร้ายพรรคไทยรักไทยเลย ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้เห็นเป็นใจให้นายทักษัญ กีดัน นำนางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎา ต่างสี่ และนายสุวิทย์ อบอุ่น ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วจัดแถลงข่าวกล่าวหาพรรคไทยรักไทยว่าจ้างให้บุคคลทั้งสามสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นข้อความเท็จตามคำร้อง

ประเด็นที่ห้า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จ ให้แก่นางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชну ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวันนำไปเป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามทางได้สวนนางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชну ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ต่างเบิกความตรงกันว่า วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทักษณัย กี่สู่น ได้พาพยานทั้งสามคน ไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรมลิเบอร์ตี้ การ์เด็นไฮเต็ล พยานทั้งสามได้กรอก ใบสมัครลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ทีมงานบอกว่าลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ ไม่ได้และฉีก ใบสมัครดังกล่าวทิ้งแล้วให้พยานทั้งสามกรอกใบสมัครใหม่โดยให้นางสาวนิภาลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้นางรัชนลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ และให้นายสุวิทย์ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ หลังจากนั้น พยานทั้งสามได้รับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของหัวหน้าพรรคการเมือง พร้อมกับซองเอกสารและเงินคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท รุ่งขึ้นวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทักษณัย พาพยานทั้งสามไปสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดตรัง นางอมรรัตน์หรือหยก กี่สู่น ภริยานายทักษณัยได้ให้ถ้อยคำไว้ว่า เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ขอให้นางอมรรัตน์ เดินทางไปเป็นเพื่อนเพื่อไปสมัครสมาชิก พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากบุคคลทั้งสามไม่เคยไปกรุงเทพมหานครมาก่อน ตรงกับถ้อยคำของ นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ที่ว่าพยานทั้งสามเพิ่งเดินทางไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๒ ในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ และสอดคล้องกับคำเบิกความของนายทักษณัยที่ว่า เมื่อต้นเดือน มีนาคม ๒๕๔๕ นางอมรรัตน์ได้รับโทรศัพท์จากนายไวท์หรือประสานพี่ชายนางอมรรัตน์ให้หาคนจบปริญญาตรีและอยู่ในจังหวัดตรังไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง ประกอบกับผลการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หนังสือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๑/ว ๓๔๖ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ไม่ปรากฏ ข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของนางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ และตามบันทึก คำให้การยืนยันข้อเท็จจริงของนางสาวอิสราหรือพรรณรินทร์ ยวงประสิทธิ์ ก็เพียงกล่าวอ้างถึงขั้นตอน

การสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๐ ว่า บุคคลทั้งสามกรอกใบสมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องมาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๔๘ และได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติตามข้อ ๘ แล้วเสนอมาตามลำดับให้หัวหน้าพรรคลงนามอนุมัติเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ จึงเป็นการกล่าวแก้ข้ออ้างที่เดือนลอย ทั้งไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานการแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ท.พ. ๖) ของบุคคลทั้งสามดังกล่าวต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และที่อ้างว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ กรอกใบสมัครสมาชิกด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับข่มขู่ ชี้นำ หรือบังคับขู่เจิญใด ๆ นั้น พยานทั้งสามให้ถ้อยคำยอมรับว่าได้สมัครเป็นสมาชิก ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยกรอกใบสมัครด้วยตนเองในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ แต่เมื่อพยานทั้งสามลงวันที่สมัครวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ เจ้าหน้าที่จัดเตรียมเอกสารบอกาลงวันที่ดังกล่าวไม่ได้ และให้พยานทั้งสามกรอกใบสมัครใหม่โดยลงวันที่ในใบสมัครย้อนหลังวันที่ ๕ วันที่ ๑๐ และวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ตามลำดับ ได้ความจากพยานทั้งสามว่า ต่างมีอาชีพทำสวนยางไม่เคยมีความสนใจการเมืองมาก่อน โดยนางสาวนิภาให้ถ้อยคำ ในวันที่เดินทางไปกรุงเทพมหานคร พยานเพิ่งกลับจากขายน้ำยาง นายทักษณัยมารอพบพยานบอกว่า ให้เดินทางไปกรุงเทพมหานคร โดยพยานไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร ส่วนนางรัชнуให้ถ้อยคำว่า วันที่เดินทางไปกรุงเทพมหานคร พยานกลับจากเก็บน้ำยางมาถึงบ้าน มารดาบอกให้เตรียมเอกสารจะมีคนมารับไปกรุงเทพมหานคร พยานเข้าใจว่านายทักษณัยมจะพาไปสมัครทำงาน นายสุวิทย์เบิกความว่า วันที่เดินทางไปกรุงเทพมหานคร นางอมรรัตน์ไม่ได้บอกว่าจะพาไปที่ไหน พยานทั้งสามให้ถ้อยคำอย่างตรงไปตรงมา แสดงถึงความไว้วางใจนายทักษณัยมและนางอมรรัตน์ ซึ่งพยานทั้งสามรู้จักเป็นอย่างดี โดยเฉพาะนายทักษณัยมยังเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจิวและมีศักดิ์เป็นญาติกับนางรัชнуโดยเป็นน้องของน้ำเขย จึงทำให้บุคคลทั้งสามหลงเชื่อโดยง่าย ตามพฤติการณ์ของบุคคลทั้งสามจึงไม่มีข้อระวางว่าบุคคลทั้งสามจะให้การปรัปรำผู้ใด ทั้งพยานทั้งสามก็ไม่เคยรู้จักกับพรรคและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาก่อน ถ้อยคำของบุคคลทั้งสามจึงมีน้ำหนักรับฟังเป็นจริงได้ และเชื่อได้ว่า นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ จริงเมื่อนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ เป็นเวลาติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวัน จึงเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การที่นางสาวอิสรหรือพรณารินทร์ หัวหน้าพรรคผู้ถูก

ร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่าบุคคลทั้งสามเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ อันเป็นการรับรองว่าบุคคลทั้งสามเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันอันเป็นเท็จ เพื่อให้บุคคลทั้งสามนำไปใช้เป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นบุคคลผู้ที่ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคไม่ถึงเก้าสิบวันซึ่งต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้ง การกระทำของนางสาวอิสราหรือพรณารินทร์ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นการกระทำของพรรคและมีผลผูกพันพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อบุคคลทั้งสามได้นำเอกสารดังกล่าวไปใช้ประกอบการยื่นสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตต่อนายมนูญ เดิมกาญจนดี นายปรีชา จันโหนง และนายชูป สุขการณ์ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ จังหวัดตรัง ตามลำดับ โดยนายมนูญ นายปรีชา และนายชูป ต่างให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ได้รับสมัครบุคคลทั้งสามเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งและได้ออกใบรับสมัครให้แก่บุคคลทั้งสาม จึงฟังได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้แก่นางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎา ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวันเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจริง

ประเด็นที่หก การกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ เป็นเหตุอันอาจมีคำสั่งให้ยุบพรรคและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ตามคำร้องได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามข้อกล่าวหาของผู้ร้องที่นำมาเป็นเหตุขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังวินิจฉัยมาแล้ว กรณีจึงไม่มีเหตุอันอาจยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้แก่นางสาวนิภา จันโพธิ์ นางรัชฎา ต่างสี และนายสุวิทย์ อบอุ่น ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวันเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เป็นเหตุอันอาจมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามคำร้อง ได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค อันเป็นเท็จให้แก่นางสาวนิภา นางรัชну และนายสุวิทย์ ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกัน ไม่ถึงเก้าสิบวันเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่ง เขตเลือกตั้ง โดยรู้อยู่แล้วว่าบุคคลทั้งสามไม่มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ ในมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ย่อมเป็นการกระทำ ที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และยังถือว่าเป็นการกระทำ อันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ และการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เลือกตั้ง จำนวน ๓๗ คน แต่ปรากฏว่าเป็นบุคคลผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติในลักษณะเดียวกันถึง ๓๐ คนเศษ เช่นนี้ นับว่าเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้งอย่างมากเกินกว่าปกติทั่วไป ทั้งส่งผลเสียหาย แก่ประเทศชาติ กรณีเป็นเหตุอันสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓)

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยด้วยว่า ความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ มีผลใช้บังคับกับการกระทำของ ผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้จะเป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไปและเป็นสากลว่า พรรคการเมืองนั้นถือเป็น เครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสิ่งที่แสดงออกและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีแนวความคิดในทางการเมืองร่วมกัน และเป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ในทางการเมือง แต่ก็ต้องเข้าใจว่าก็เหมือนกับสิ่งทั้งหลายตามธรรมชาติ ที่แม้จะเป็นสิ่งสำคัญและดีมี ประโยชน์ แต่หากนำเครื่องมือหรือสิ่งสำคัญที่เช่นนั้นไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม ไม่ว่าจะ ใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิธีการที่ไม่เป็นปกติและชอบธรรม เพียงเพื่อให้ได้คะแนนเสียงเด็ดขาดอย่างท่วมท้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ คนทั้งหลายไม่ว่าในประเทศไทย หรือต่างประเทศ ไม่อาจยอมรับได้ว่าเป็นพรรคการเมืองในนัยของพรรคการเมืองที่จะเป็นรากฐานที่ สำคัญของการเป็นเครื่องมือในการทำให้การปกครองของประเทศเป็นประชาธิปไตยได้ การกล่าวเช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่าในประเทศไทยจะไม่มีพรรคการเมืองที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบอบ ประชาธิปไตยเช่นในประเทศต่าง ๆ อย่างน้อยก็ยังมีพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ของการเป็นพรรค

การเมืองในระบบสากลและมีการวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลา ๓๐ กว่าปีก็มี ๖๐ กว่าปีก็มี ซึ่งเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับระบบพรรคการเมืองในประเทศต่าง ๆ และที่สำคัญไปกว่านั้น การเลือกตั้งแม้จะเป็นส่วนสำคัญของการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย แต่ก็ต้องอยู่ในพื้นฐานเช่นเดียวกับเรื่องพรรคการเมือง ซึ่งประเทศทั้งหลายในโลกที่พัฒนาทางการเมืองแล้ว จะไม่มีปัญหาในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ และพิทักษ์หวงแหนสิทธิทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนเหมือนอย่างในบ้านเรา ดังนั้น ในทุกครั้งที่เกิดปัญหาในประเทศของเราอย่างเช่นครั้งนี้ คนต่างชาติก็จะเรียกร้องก่อนอื่นทั้งหมด คือ การที่ต้องให้มีการเลือกตั้งเป็นสำคัญเสมือนว่าการเลือกตั้งเป็นคำกล่าวที่ศักดิ์สิทธิ์ว่า หากให้มีการเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียวเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้ประเทศชาตินั้นเป็นประชาธิปไตยเหมือน ๆ กับในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย ซึ่งในเรื่องนี้คงต้องทำให้เขาทั้งหลายเหล่านั้นเข้าใจว่าสถานการณ์ของสังคมไทยเช่นที่มีกรณีในคดีนี้เป็นตัวอย่างย่อมแสดงว่าหากพรรคการเมืองมิได้มีสภาพเป็นสถาบันการเมืองอย่างแท้จริง และมีการใช้เงินสนับสนุนการเลือกตั้งอย่างไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้อำนาจรัฐอย่างที่เกิดขึ้น ถ้าพึ่งเพียงต้องมีการเลือกตั้งอย่างเดียวคงไม่สามารถทำให้เกิดประชาธิปไตยเช่นในที่อื่น ๆ ได้

เมื่อได้พิจารณาเหตุปัจจัยต่าง ๆ และพยานหลักฐานที่ปรากฏในคดีนี้ ดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น จึงเห็นว่า พฤติการณ์ที่เกิดขึ้นและปรากฏจากหลักฐาน ย่อมไม่อาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากมีเหตุอันสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ในประเด็นที่ว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามความในข้อ ๓ ของคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ นำไปใช้ย้อนหลังเพื่อบังคับ หรือลงโทษแก่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศใช้บังคับได้หรือไม่ นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนี้ เป็นหลักที่เกิดจากคำกล่าวตั้งแต่สุภาษิตลาติน Nullum crimen sine lege ไม่มีการกระทำความผิดหากไม่มีกฎหมายกำหนด และ Nulla poena sine lege บุคคลจะไม่ต้องรับโทษหากไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ หลักกฎหมายดังกล่าว มิใช่เป็นหลักกฎหมายที่เป็นหลักเด็ดขาดแต่อย่างใด ที่เป็นที่เข้าใจกัน คือ จะตรากฎหมายให้มีผลย้อนหลังเป็นการลงโทษทางอาญามีได้ ความคิดในสมัยแรก ๆ แม้จะมีขึ้นเพื่อให้มีการป้องกันสิทธิเสรีภาพของเอกชน แต่ในระยะเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันแนวคิดในทางกฎหมายเห็นว่า สังคมต้องมีการพัฒนาและกฎหมายที่ได้ตราขึ้นใหม่ ย่อมเป็นที่เข้าใจและยอมรับว่าเป็นกฎหมายที่ต้องดีกว่ากฎหมายที่ใช้บังคับ

อยู่เดิม เป็นธรรมต่อสังคมและเหมาะสมกว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ดังนั้น จึงควรให้กฎหมายที่ได้ตราขึ้นใหม่มีผลใช้บังคับได้ทันที แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีกรยอมรับว่า จะต้องให้กฎหมายมีความแน่นอนในการบังคับใช้ เป็นแต่ความจำเป็นของสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ อาจจะต้องมีความสำคัญมากกว่าความแน่นอนในบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น ในทางกฎหมายจึงมีข้อยกเว้นเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ฝ่ายนิติบัญญัติในการตรากฎหมายให้มีผลย้อนหลังได้ โดยเฉพาะในอันที่เห็นว่าจะเป็นไปได้เพื่อป้องกันหรือทำให้หมดไปในสิ่งที่เห็นว่าเป็นอันตรายหรือเป็นที่มาของความไม่เป็นธรรม เพื่อคุ้มครองให้เกิดความมั่นคงและความยุติธรรมในสังคมด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในคำรากความรู้เบื้องต้นกฎหมายทั่วไปของประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ตามหลักในเรื่องกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังก็ยังคงยึดถือในกรอบของการลงโทษทางอาญาเป็นหลัก และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย่อมไม่ใช่โทษในทางอาญาอย่างแน่นอน หากแต่เป็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่เกิดจากผลของกฎหมายที่ให้อำนาจในการยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีโอกาสที่จะกระทำการอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายซ้ำอีกในช่วงเวลาหนึ่งอันเป็นมาตรการที่เหมาะสมแก่การคุ้มครองประโยชน์ของสังคมส่วนรวม เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญยิ่งนั้น สามารถดำรงอยู่ได้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นกรณีการตัดสิทธิเลือกตั้งที่ผ่านมา พบว่าการกระทำที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณี เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ อันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๑๑ พุทธศักราช ๒๕๑๗ และ พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับมิได้มีบทบัญญัติห้ามใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ได้บัญญัติจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเหตุมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗ ว่า บุคคลผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ...

(๑) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริต

ต่อหน้าที่ หรือถือว่าทุจริตต่อหน้าที่ และ (๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ต่อมา เมื่อมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ บทบัญญัติเรื่องลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเป็นมาตรา ๑๑๓ ว่าบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ(๑) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และ (๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ก็ได้บัญญัติถึงลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ในมาตรา ๑๐๕ (๖) และ (๗) โดยมีบทบัญญัติเช่นเดียวกันกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๓ (๗) และ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ จากบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๗ (๗) และ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ และมาตรา ๑๐๕ (๖) และ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จะเห็นได้ว่าการตัดสิทธิทางการเมืองของบุคคลที่เคยกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ หรือเคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามดังที่กล่าวข้างต้น อันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ เป็นบทบัญญัติที่ชัดเจน และแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่าต้องการตัดสิทธิบุคคลที่เคยกระทำการดังกล่าว แม้จะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการบัญญัติห้ามไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้บัญญัติห้ามบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามเพราะเคยกระทำการดังกล่าว มิให้เข้าสู่วงการเมือง ย่อมหมายความว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ประสงค์ที่จะให้บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับได้ทันทีกับการกระทำที่เกิดขึ้นก่อน หากวินิจฉัยหรือตีความว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และมาตรา ๑๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๓๔

รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว ย่อมมีผลให้ผู้ที่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือ เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมี ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญคงไม่ประสงค์เช่นนั้นที่จะให้ บุคคลดังกล่าวเข้าสู่การเมือง เพียงเพราะการถือหลักอย่างเคร่งครัดว่ากฎหมายไม่ใช่บังคับย้อนหลังกับ การกระทำที่เกิดขึ้นก่อน และเมื่อเปรียบเทียบลักษณะต้องห้ามในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว กับการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และการ กระทำตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว จะเห็นได้ว่า การกระทำตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มีลักษณะของการกระทำที่รุนแรงกว่าการกระทำ ที่มีลักษณะต้องห้ามที่กล่าวมาข้างต้น ในการคัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐย่อมมีอำนาจโดยชอบธรรมที่จะตัดสิทธิทางการเมืองของบุคคลได้ หากเห็นว่าจะเป็นการอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยการบัญญัติมาตรการในการบังคับ มิให้บุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามเช่นนั้นใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อีก ดังนั้น มาตรการที่คณะปฏิรูปฯ ประกาศกำหนดในฉบับที่ ๒๗ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ กรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิได้ตั้งให้ยุบพรรคการเมือง เพราะเหตุ กระทำการต้องห้ามตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเกิดจาก การที่พรรคการเมืองนั้นกระทำการถึงขั้นที่เรียกว่าร้ายแรงอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นภัยต่อความมั่นคงของ ประเทศเช่นกัน การเพิกถอนสิทธิในการเลือกตั้งในกรณีนี้ จึงต้องถือว่าเป็นมาตรการที่จำเป็นและ เหมาะสม เพื่อธำรงและรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของระบอบการปกครองของประเทศ อันอยู่ใน

หลักเกณฑ์ที่จะให้บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีผลย้อนหลังได้เพราะเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ส่วนรวมของสังคมมากกว่าที่จะถือเพียงความแน่นอนของกฎหมายเท่านั้น

สำหรับในส่วนของพรรคการเมือง นั้น เมื่อคำนึงถึงว่า การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และจากข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ชัดเจนว่า หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำการ โดยมีได้คำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำดังกล่าวมีลักษณะรุนแรงถึงขนาดที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันอยู่ในขั้นที่เป็นสาเหตุให้ยุบพรรคการเมืองนั้นได้ตามมาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้นจึงเห็นว่า สมควรมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามมาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๕ คน มีกำหนดคนละห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ และยกคำร้องของผู้ร้องในข้อหาที่ขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน

รองประธานคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ